XIX. évfolyam
12. szám
LUNGO DROM
ROMALAP
2011. december
Ára: 300 Ft

„A szeretet olyan, hogy nincs annyira gazdag ember,
akinek ne lenne szüksége rá,
és nincs annyira szegény ember,
aki ne tudna belőle adni”

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

LD „LUNGO DROM"

ROMA LAP
Megjelenik havonta.

Megjelenik havonta az Országos Roma Önkormányzat támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ" Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: oktatasialapitvany@gmail.com – Internetcím: www.ldromalap.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: *Gudmon András*

Felelős kiadó: *Farkas Flórián*
Címlapon: Karácsonyi hangulat
Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.
Felelős vezetők: *Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea* ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

Varga Józsefre emlékezünk

Szomorúan értesültünk arról, hogy Varga József, közismert nevén Tató, a Lungo Drom Elnökségének tagja hosszan tartó betegség után örök nyugalomra tért.

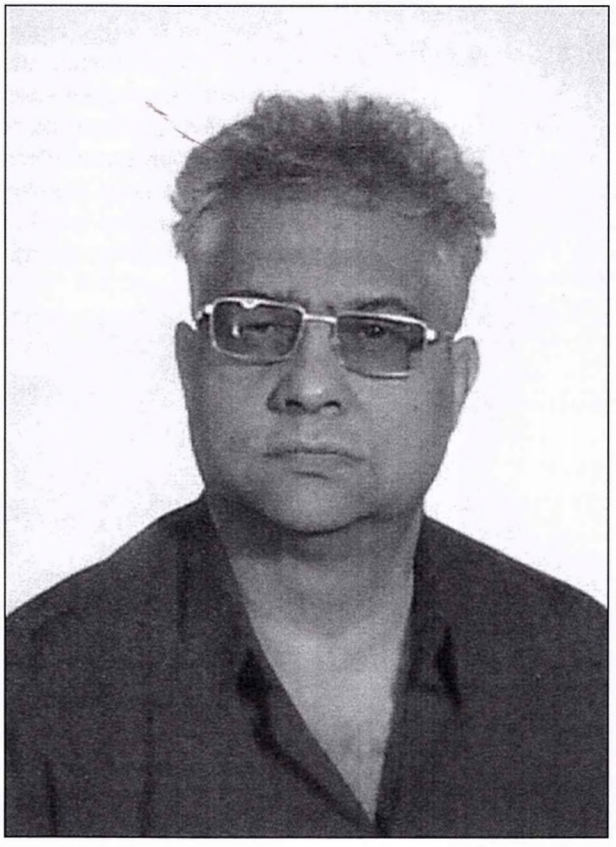

Varga József 1966. február 1-jén született. Általános iskolai tanulmányait követően Baktalórántházán, a Mezőgazdasági Szakközépiskolában folytatta tanulmányait, ahol mezőgazdasági gépszerelőként végzett. Folyamatosan részt vett a hazai és európai uniós pályázatíró képzéseken, illetve a cigányság hatékony érdekképviseletének ellátását megalapozó képzéseken. 1989-től az MCKSZ helyi szervezetének elnökének választották. 1994-ben megalapította Kocsordon (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) a Lungo Drom helyi tagszervezetét, melynek haláláig elnöke. A kisebbségi önkormányzatiság oszlopos tagja, 1994-től öt cikluson keresztül elnöke a Kocsordi Cigány Kisebbségi Önkormányzatnak. 1998-2002 között tagja Kocsord Község képviselőtestületének és az önkormányzat pénzügyi bizottságának. Csoportvezetőként néhány éven keresztül irányította a település közfoglalkoztatását. 2005-től elnöke a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kisebbségi Önkormányzatok Szövetségének. 2008-tól tagja a „Lungo Drom" Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Elnökségének, 2011 januárjától a Lungo Drom képviselőjeként tagja az Országos Roma Önkormányzatnak.

Varga Józsefnek nagy szerepe volt a Lungo Drom alapszervezeteinek megalapításában és az önkéntes társadalmi bázis kialakításában Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, az ő hatékony munkájának is köszönhető a Lungo Drom nagyarányú választási győzelme a megyében. Nevéhez számos a cigányság integrációját elősegítő megyei együttműködés fűződik.

Tató azon személyek egyike, akinek nagy szerepe volt a rendszerváltás utáni önkéntességen alapuló civil önszerveződés létrejöttében. Példaértékű munkájának középpontjában a cigány kisebbség érdekeinek védelme és képviselete állt. A cigányság közéleti szerepvállalását mindig támogatta, nagy sikerrel és támogatással működtek az általa szervezett fórumok. A cigányság társadalmi integrációját segítő munkája és kitartása töretlen, ezt bizonyítja az is, hogy a kisebbségi önkormányzati rendszer létrejötte óta, 1994. évtől mintegy öt cikluson keresztül látta el a Lungo Drom megválasztott helyi cigány kisebbségi önkormányzati képviselőjeként a cigányság érdekképviseletét. Országosan is ismert, elismert képviselő volt.

„Békességet hagyok nektek:
az én békességemet adom nektek,
de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja.
Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, ne is csüggedjen."
(Ján.14, 27)

Személyében egy életvidám, csupa szív embertől búcsúzunk. Közösen éltük meg az örömöket és sikereket, együtt voltunk akkor is, amikor nem úgy sikerültek a dolgok, ahogyan szerettük volna. Társait átsegítette a nehézségeken humorával, segítőkészségével, ragaszkodásával, személyét körülvette a vidámság, az örömszerzés, a siker iránti alázat, a társai iránti szeretet.

Tatót barátai, képviselőtársai kísérték utolsó útjára. Búcsúzunk tőle, de szívünkben, lelkünkben mindig velünk fog maradni.

Isten nyugosztaljon, drága barátunk.

A Szerkesztőség

A MALMŐI CIGÁNYKARAVÁN

Immár ötödik éve ősszel Malmőbe gyűlnek a svédországi cigányok. Eleinte amolyan kis kulturális találkozó volt ez, de hamarosan az egész ország tudott róla, a messze északról is érkeztek résztvevők.

A harmadik évben a helyi önkormányzat, látván a sikert, országos támogatást kért és kapott, sőt megjelentek a magántámogatók is, így más európai országok roma művészeit is meg tudták hívni a szervezők. 2010-ben tovább szélesedett a résztvevők köre, jöttek Dél-Amerikából is, megjelentek a divatszakma képviselői és néhány roma származású filmrendező – akkor még filmek nélkül. De a nagy áttörést az idei év hozta: az immár EU-támogatással is bíró Roma Kulturális Fesztivál igazi nagy durranás lett.

Az ötnapos rendezvény már nem valamiféle belterjes roma kulturális esemény volt, hanem – a svédek nagy örömére – egy igazi folklórfesztivál. A mozikban cigány témájú filmeket játszottak, képviseltette magát az amerikai, az olasz, a brazil, a jugoszláv és a svéd filmművészet is, több frekventált helyen nagy sikerű roma hagyományőrző divatbemutatót tartottak, megnyílt egy fotóművészeti és egy képzőművészeti tárlat, mindennap workshopok, előadások kínálták magukat, és persze volt sok-sok zene és tánc… *(Népszabadság – Staffan Perger 2011.12.15.)*

TANODA PROGRAM MEGVALÓSULÁSA SAJÓKAZÁN

A Sólyom Telep Közhasznú Egyesület 2010. január 01. és 2011. december 31. között valósítja meg a „Segítő Kéz Tanoda létrehozása" (TÁMOP-3.3.5/A-08/1-2009-0035) elnevezésű projektjét az Európai Unió Európai Szociális Alapja és a Magyar Köztársaság támogatásával. A projekt Magyarország leghátrányosabb régiójának egyik többszörösen hátrányos helyzetben lévő településén, Sajókazán megvalósuló tanodai program, mely a 12–17 éves HHH gyerekek iskolai sikerességének (ezáltal továbbtanulási és társadalmi integrációs helyzetének) segítését; valamint az egyre csak súlyosodó magatartászavarokkal küszködő (speciális iskolába járó) többnyire roma gyerekek reintegrációjának elősegítését tűzte ki célul. A programban szakemberek által felvállalt és megszervezett, délutáni foglalkozások és szabadidős programok keretén belül, a helyi intézményeket és szülőket is bevonva zajlik a 35 gyerek fejlesztése, motivációja és felkészítése a továbbtanulásra a hosszú távú munkaerőpiaci sikerességük képességeik, készségeik fejlesztése, tanulási problémáinak megoldása érdekében.

Ennek érdekében megvalósítandó tevékenységek: adekvát pedagógiai módszerekkel (egyéni fejlesztési terv, projektmódszer, kooperatív tanulást segítő eszközök, mentorálás) tart kooperatív képzést a tanoda a célcsoport számára; folyamatosan elérhető pedagógiai támogatást biztosít, pályaorientációs tevékenységet végez; hatékonyan segítő napi tanodai program adaptálása a szülőkkel, az iskolával karöltve, a diákok körében végzett igény és szükségletfelmérésekre alapozva; a projekt megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermekek akár a régión belül megkaphassák a továbbtanulás: az érettségi szerzés, vagy szakmunkás bizonyítvány szerzés jobb esélyeit, csökkentve a szülőkre/családokra háruló terheket. *(Romnet 2011.12.07.)*

DEBRECENBEN ADTÁK ÁT AZ ORSZÁG ELSŐ CIGÁNY SZAKKOLLÉGIUMÁT

Református Cigány Szakkollégiumot adtak át Debrecenben. Az intézményben 16 roma egyetemista lakik. A cél, hogy olyan értelmiségi cigány fiatalokat képezzenek, akik példát mutatnak másoknak, és segítenek abban, hogy a romák és magyarok békésen éljenek egymás mellett.

***Farkas Zsolt** 20 éves roma egyetemista, szeptember óta lakik a debreceni Wáli István Református Cigány Szakkollégiumban. Azt mondja: nagyon örül annak, hogy értelmiségi romák között lehet.*

– Testvéries hangulat van a kollégiumban. Tudunk egymásnak segíteni, ha akármilyen problémánk van, meg tudjuk beszélni, meg hát az is jó, hogy nem kell otthonról bejárni – hallhattuk Farkas Zsoltot.

A debreceni cigány szakkollégiumban jelenleg tizenhatan laknak. Az országos

hálózat célja, hogy ezek a roma fiatalok példát mutassanak másoknak.

– Legyenek példák ne csak a cigány fiataloknak, akik talán ma még úgy gondolják, hogy nem érdemes igyekezni, mert úgysem jutnak sehova, hanem azoknak a nem roma magyaroknak is, akik számára be tudják bizonyítani, igenis a cigányság is képes arra, hogy tanuljon, és eredményeket érjen el – magyarázza ***Balog Zoltán*** *társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár.*

A szakkollégium ünnepélyes átadó ünnepségét pénteken tartották. ***Bölcskei Gusztáv*** *református püspök szerint az ehhez hasonló törekvések abban segítenek, hogy a romák és a magyarok békésen éljenek egymás mellett.*

– Olyan speciális képzést is kapnak, ami ahhoz tudja segíteni őket, hogy legyenek maguk is hordozói, közvetítői annak a gondolatnak, miként lehetséges cigányoknak és nem cigányoknak a békés együttélés – mondta el Bölcskei Gusztáv református püspök.

A szakkollégium felújítása mintegy 7 és fél millió forintba került. Az itt élő diákok ösztöndíjat és szociális támogatást is kapnak egyetemi tanulmányaik idejére. (dehir.hu 2011.12.09.)

AZ UTOLSÓ 11: CIGÁNY NÉPMESÉK VÁLTJÁK A MAGYART

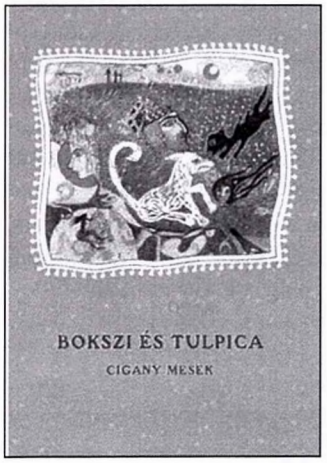

A karácsonyi iskolai szünetben, december 23-ától vetítette az m2-es csatorna a *Magyar népmesék* című rajzfilmsorozat nemrég elkészült, utolsó 11 epizódját. A századik részt január 2-án láthatja a közönség. Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA), a Magyar Televízió (MTV), a Kecskemétfilm Kft. és a Docler Video Productions koprodukciójában készült részeket bemutató sajtótájékoztatón *Mikulás Ferenc*, a Kecskemétfilm vezetője felidézte: a filmsorozatot 35 éve, *Jankovics Marcell* tervezői, rendezői, szakértői segítségével indította útjára az MTV. A stúdió vezetője bejelentette: egyelőre nem folytatják a Magyar népmeséket, hanem cigány népmesékből készítenének sorozatot. *Cserháti Ágnes*, az MTVA szóvivője kiemelte: a Magyar népmeséken több generáció nőtt fel, ezek a mesék nemcsak szórakoztatnak, hanem tükröt is tartanak a magyar társadalom elé. *(MTI 2011.12.14.)*

MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐKET SEGÍTŐ MINTAPROGRAM INDUL NYÍREGYHÁZÁN

Mélyszegénységben élőket segítő mintaprogram indul Nyíregyházán januárban; a lakhatási és a foglalkoztatási körülményeket javító tervek megvalósítására az önkormányzat és az érintett szervezetek hétfőn konzorciumot hoztak létre. A konzorciumnak a város önkormányzatán kívül a helyi cigány kisebbségi önkormányzat, a budapesti Türr István Képző- és Kutató Intézet, a hajdúdorogi görög katolikus egyházmegye, a Humán-Net Alapítvány, valamint a helyi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. a tagja.

Köpeczi-Bócz Tamás, ***a fővárosi kutatóintézet főigazgatója a konzorciumi szerződés aláírását megelőző sajtótájékoztatón elmondta: a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) által kidolgozott, a szegregált lakókörnyezetben, mélyszegénységben élők komplex lakhatási és képzéssel egybekötött munkaerő-piaci programja Nyíregyháza döntően romák lakta Huszár- és Keleti-lakónegyedében valósul meg.***

A minisztériumi forrásból 2012-ben rendelkezésre álló mintegy 100 milliós keret egynegyedéből, 25 millió forintos költségből a szabolcs-szatmár-beregi megyeszékhelyen építőipari szakmákat oktatnak hátrányos helyzetű embereknek. A képzés gyakorlatorientált lesz, az érintettek kis létszámú, 6–8 fős csoportokban sajátíthatják el a kőműves, az épületgépészet-szerelő, valamint a festő szakmát. A főigazgató hozzátette: a második fél évben a családsegítő intézmények humánszolgáltatási kapacitását is fejlesztik, s nem csak Nyíregyházán, hanem országszerte.

Köpeczi-Bócz Tamás tájékoztatása szerint a most létrehozott konzorcium a helyi igényeknek megfelelően további támogatási feladatokat is meghatároz majd, azok megvalósításához pályázatok kidolgozásával és benyújtásával teremtik elő a szükséges forrásokat. *(MTI 2011.12.23.)*

mti Hírfelhasználó

A hónap hírei • A hónap hírei

A Lungo Drom kétharmados győzelme

• A Lungo Drom kétharmados győzelmével zárult a 2011. január 9-én lezajlott területi és országos cigány kisebbségi önkormányzati választás. Nem a parlamenttől, nem a párttól, hanem a cigányságtól kapta a vasárnapi kisebbségi választásokon elnyert, történelmi felelősséggel járó felhatalmazást a Lungo Drom – értékelte a győzelmet *Farkas Flórián*, a Lungo Drom elnöke. Sajtótájékoztatóján az elnök gratulációját fejezte ki a tizenhárom kisebbség január 9-én megválasztott képviselőinek. Mint mondta: ezzel egy új korszak veheti kezdetét a kisebbségi politikában. A képviselő köszönetet mondott a magyarországi romáknak azért a munkáért és eredményért, amit a választás alkalmával tanúsítottak és elértek, hiszen a 98,5 százalékos részvétellel bebizonyították, hogy nem akarnak kimaradni az új Magyarország fejlődéséből, az ország építésének folyamatából. Az országos választáson 71, a területin pedig 85 százalékos támogatást kapott a Lungo Drom – tájékoztatott az elnök. Mint fogalmazott: új korszak, új szemléletű politika indulhat meg romaügyben, s ennek szellemében átfogó romastratégiát készítenek. A cigányságnak vissza kell szereznie a többségi társadalomtól a bizalmat. „A cigányság nem lehet továbbra is kitaszított. Együtt kell menetelni az ország építésén" – tette hozzá. *(2011. január)*

Zenei tehetséggondozó program indul

• 2011 nyarán kezdi meg Felsőörsön, a Balaton-felvidéken működését az Európai Roma Zenei Szakkollégium, melynek alapítója és művészeti vezetője a Liszt-díjas gitárművész és zeneszerző *Snétberger Ferenc*. Az Európai Roma Zenei Szakkollégium összesen 12 hetes (őszi 3 hetes, tavaszi 3 hetes és nyári 6 hetes) kurzusain évről évre 60 fő 12–20 éves hátrányos helyzetű roma fiatal tanulhat. Az intézmény arra épít, amit a gyerekek a családban tanultak, amit onnan magukkal hoznak; ösztönzik és tanítják a fiatalokat, hogy kibontakoztathassák képességeiket. A zenei, művészeti órák mellett roma kultúra ismereti órákon, angol, informatika, tanulásmódszertan és menedzsmentképzésen vesznek részt a diákok, emellett egyéni pályaorientációs tanácsadást is biztosítanak számukra. Korszerű tantermek, hangszerekkel felszerelt próbatermek, számítástechnikai oktatóterem, 130 fős koncertterem és sportpályák biztosítják azt, hogy a legjobb körülmények között tanulhassanak a gyerekek. A Szakkollégiumnak olyan hazai és világhírű – köztük több cigány származású – művész-tanáraik lesznek, mint: Snétberger Ferenc, *Oláh Kálmán, László Attila, Szakcsi Lakatos Béla*, és olyan kiváló nemzetközi vendégelőadók, mint: *Paolo Vinaccia, Tony Lakatos, Roby Lakatos*. A Szakkollégium kurzusait úgy szervezik, hogy a „normál" általános vagy középiskolai tanulmányok mellett is elvégezhetőek legyenek, ne kelljen emiatt a diákoknak évet halasztaniuk. Mindebben mentoraink segítik őket. A képzés ideje alatt a hallgatók számára ösztöndíjat biztosítanak. A képzés a tanulók számára ingyenes, mivel a költségeket az iskola fenntartója vállalja. *(2011. február)*

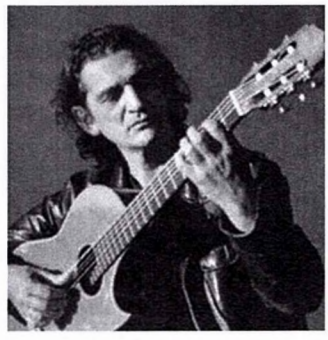

Öt híján száz – új cigányzenekar alakult

• A magyar cigányzenészek a rendszerváltás óta azon iparkodnak, hogy ne kelljen a „nyűtt vonót" botra cserélni. A Száztagú Cigányzenekarnak konkurenciája akad: új, méretes cigányzenekar alakul, határozott elképzelésekkel, külföldi megrendelésre. A nemrég a 25 éves jubileumi koncertet adó Száztagú Cigányzenekar eddig egyedül volt jelen a cigányzenei palettán, most viszont szembe kell néznie a versenyhelyzettel – igaz, a tavaly nyáron megalakult Hungarian Royal Gypsy Orchestra elsősorban nemzetközi színtéren szeretné öregbíteni hazánk hírnevét. A 95 tagot számláló Royal március 12-én tartotta bemutatkozó koncertjét. A szombathelyi *Baranyai Lajos* sok társával együtt kisfiúként kezdett el zenélni a Rajkó Zenekarban. 2006-ban alapította meg 16 fővel a Pannon Cigányzenekart, mely az évek folyamán hatvanfősre duzzadt, az amerikai megkeresés után pedig „szigorúan szakmai alapon" kezdték el kutatni az utánpótlást: a 95 tagból harminc zenészdiplomával rendelkezik. A zenészeknek egyéves szerződést ajánlottak, és már előre leszögezték: nem haknizenekar, hosszú távra terveznek. A csapat döntő többségét teszik ki az idősebbek, a régi rajkósok, sokan külföldről járnak haza a próbákra, és van, aki az Állami Népi Együttesben muzsikált korábban. A zenekarban rengeteg fiatal foglal helyet: ők főleg a győri zeneművészetiről és a Liszt Ferenc Zeneakadémiáról érkeztek. *(2011. március)*

V. Európai Roma Platform

• Az európai roma szakpolitika az egyik meghatározó állomása a 2011. április 7–8-án megrendezésre kerülő V. Európai Roma Platform, ahol bemutatták az Európai Bizottság által elfogadott, az európai roma keretstratégiáról szóló javaslatot. A Platform ülésén a tagállamok és az uniós intézmények képviselői mellett nemzetközi szervezetek és civil

szervezetek is képviseltették magukat. A magyar elnökség kiemelt céljai között tartja számon egy keretstratégia kialakítását, amely közös alapelveket rögzít az uniós tagállamok romaintegrációs stratégiái számára. Ennek kidolgozásában fontos állomás az V. Európai Roma Platform ülése, a vita megállapításai ugyanis helyet kapnak a foglalkoztatási és szociálisügyi miniszterek május 19-i tanácsülésén elfogadni tervezett záródokumentumban, amely többek közt azt is tartalmazza, hogy a tagállamok hogyan látják megvalósíthatónak a keretstratégiát. A magyar elnökség arra vállalkozott, hogy tudatosítsa Európában a romaintegráció problémáját, és szavak helyett tettekkel mutassa meg, hogy összefogva sokkal közelebb juthatunk a megoldáshoz – mondta *Orbán Viktor* miniszterelnök. „Most a tettek ideje jött el, erre vállalkozott a soros magyar elnökség" – hangsúlyozta a kormányfő. Szerinte minden tagállam tudja, hogy a probléma hatalmas, ugyanakkor néhány ország, különösen a régi tagállamok nem ismerik és nem értik azt teljes egészében. „A cigányság felzárkóztatásának kérdése azonban nem egy, sőt nem is néhány tagország problémája. Minden tekintetben közös problémává vált. Elsődleges feladatunk, hogy ezt mindenkiben tudatosítsuk." *(2011. április)*

Keretmegállapodás a Kormány és az Országos Roma Önkormányzat között

• Keretmegállapodást írt alá a kormány nevében *Orbán Viktor* miniszterelnök *Farkas Flóriánnal*, az Országos Roma Önkormányzat elnökével. A keretmegállapodás egyik fő célkitűzése, hogy legalább százezer munkanélküli romát vonnak be 2015-ig a munkaerőpiacra. A keretmegállapodás részleteit ismertetve a kormányfő kifejtette: átfogó oktatási változásokat hajtanak végre, amelynek végén 20 ezer roma fiatal 50 szakmunkásképző iskola keretében piacképes szakmát fog szerezni. Célul tűzik ki, hogy legalább 10 ezer roma fiatal érettségit adót képzésben vehessen részt, és legalább ötezer tehetséges roma fiatalnak adódjon lehetőség, hogy felsőfokú oktatásban vegyen részt, és be tudja fejezni ott a tanulmányait. A tervek szerint a szak- és a felnőttképzés területén körülbelül 50 ezer, ma legfeljebb szakiskolai végzettségű roma felnőtt piacképes szakképzését szervezik meg, emellett 80 ezer, alapfokú képességgel rendelkező roma felnőttet további képességfejlesztési programba vonnak be. Mintegy 150 000 roma szervezett, lakossági szűrővizsgálatokon való részvételét látják el, valamint részesítik az egészséges életvitelhez szükséges folyamatos tanácsadásban. A Kormány és az ORÖ együttműködésben kormányrendelet-tervezetet dolgoz ki, amelyben rögzíti az egyes beavatkozási területeket, az együttdöntési megállapodás szereplőit és az együttdöntésre megjelölt szervekkel az adott területre vonatkozó együttdöntési mechanizmust, figyelembe véve és illeszkedve a hatályos európai uniós és hazai eljárásrendi szabályokhoz. *(2011. május)*

800 hátrányos helyzetű roma gyermek nyaralhatott a Balatonnál

• Az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) együttműködésének köszönhetően nyolcszáz hátrányos helyzetű gyermek nyaralhatott június 15. és július 14. között Fonyódligeten. A tábor megrendezése során fontos szempont volt, hogy ne csak egyszerű nyaralás legyen, hanem kultúrában, sportban is valami pluszt kapjanak a gyerekek. *Farkas Flórián*, az ORÖ elnöke *Balog Zoltán* társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárral és *Latorcai Csaba,* a KIM egyházi, nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős helyettes államtitkárával érkezett a Fonyódligeti Gyermektáborba, ahol részt vettek az első turnusban nyaraló 407 gyermek táborzáró ünnepségén. A záróünnepségen, a tábor versenyeinek, vetélkedőinek díjátadó ünnepségén ők adták át az elismeréseket a gyerekeknek. A KIM társfinanszírozásával megvalósult, az ORÖ által szervezett táborban 19 megye hátrányos helyzetű gyermekei nyaralhattak háromszor egyhetes turnusban. A hat és tizennégy év közötti gyermekek a színes programokon keresztül megismerkedhetnek az egészséges életmód alapjaival és a cigány kultúrával. Ügyességi- és sportversenyek, kézműves foglalkozások, kirándulás, ki mit tud, szépségverseny – egyebek között ezek szerepeltek a nyolcszáz gyermek programjában. *(2011. június)*

Szociális földprogrammal a közfoglalkoztatásért

• Idén a tavalyi keretösszeg több mint duplájára pályázhattak a szociális földprogram keretében, melyhez immáron közfoglalkoztatás is társult. Az önkormányzatok a cigány önkormányzatokkal vagy egyházakkal közösen nyújthatták be programjukat, melyek között már most több mintaértékű ta-

lálható. Ugyanakkor a szociális földprogram pályázati kiírása ideiglenesen szünetelt, amíg a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Belügyminisztérium között a közfoglalkoztatási programok átadás-átvétele megtörtént. A tavalyi 130 millió forintnál lényegesen több, 300 millió forint állt idén rendelkezésre a szociális földprogramra, amely megújult, és egyebek mellett közfoglalkoztatást is társítottak hozzá. A három hónapos munka már szeptemberben elindult, az önkormányzatok az egyházi szervezetekkel vagy a helyi cigány önkormányzatokkal közösen pályázhattak. Egy-egy önkormányzat 400 ezer és négymillió forintot kaphatott. *(2011. július)*

Ördögkatlan Fesztivál

• Az Ördögkatlan Fesztivál idén 4. alkalommal került megrendezésre augusztus 3–7. között a Villány-környéki falvakban. A rendezvénynek Kisharsány, Nagyharsány, Palkonya, a Szoborpark és a Vylyan Terasz adott helyet. Az ide látogatók a koncertek, vásárok, gyerekprogramok, kulturális fesztivál, a színházi darabok, filmbemutatók és koncertek mellett a gyönyörű kilátásban is gyönyörködhettek. Az Ördögkatlan Fesztivál keretében – Mediawave falu programjának részeként – került megrendezésre a Mediawave Alapítvány irányításával, olasz és román partnerekkel megvalósuló, európai roma integrációt segítő, művészeti alapú projekt, a CAFÉS & CITIZENRY – THE ROMA ORIGINS. A Mediawave célja a vizuális művészetek, valamint a jazz és etno zene megismertetése, mindenki számára hozzáférhetővé tétele itthon és külföldön egyaránt, közösségteremtő, a fiatalságot megmozgató, művészeti tevékenységre sarkalló, a művészetekre való igényt és igényességet felébresztő szándékkal. Ennek jegyében a nemzetközi együttműködés célja a roma kávéházi zene új, lehetséges irányainak közös keresése, más társművészetet képviselők részvételével (tánc, képzőművészet, irodalom). A 2012 júniusában, Szombathelyen (MEDIAWAVE 2012 Fesztivál keretében) záruló projekt következő állomása decemberben Olaszországban (Carpi), márciusban pedig Romániában (Sucheava) lesz. *(2011. augusztus)*

Megalakult a Roma Koordinációs Tanács

• A Parlament Delegációs termében 2011. szeptember 26-án megalakult a Roma Koordinációs Tanács (ROK-T). A Tanács célja a cigány népesség hatékony felzárkózásának előmozdítását szolgáló intézkedések társadalmi partnerségen alapuló kialakítása, végrehajtása és eredményeivel kapcsolatos véleménynyilvánítás. A Tanács a felzárkózást szolgáló tanácsadó, konzultációs testület, színtere az érintett társadalmi csoportok érdekeire vonatkozó információk kormányzati munkába történő közvetítésének. A 1102/2011. (IV. 15.) Kormány határozattal létrehozott Roma Koordinációs Tanács (ROK-T) tanácsadó, konzultációs, véleményező, javaslattevő testület. Míg a Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság a kormányzati szintű koordináció terepe, addig a Roma Koordinációs Tanács a társadalmi koordináció fóruma, amely a cigány népesség hatékony felzárkózásának előmozdítása érdekében színteret biztosít a párbeszédre és az együttműködésre, valamint a felzárkózás politikában érintett csoportok érdekeire vonatkozó információk kormányzati munkába történő közvetítésre. A Tanács feladata, hogy felhívja a figyelmet mindazokra a problémákra, amelyek nehezítik a cigányság felzárkózását segítő intézkedések megvalósulását; véleményt nyilvánít a szegénységben, társadalmi kizáródásban élő cigány népesség társadalmi integrációját érintő szabályozási és intézkedési javaslatokról, valamint a hazai és nemzetközi jelentésekről, tájékoztatókról és beszámolókról; javaslatokat fogalmaz meg a cigányság életkörülményeinek, társadalmi helyzetének javítását, valamint társadalmi integrációjának elősegítését szolgáló intézkedésekkel kapcsolatban; javaslatot tesz az elérendő eredményekre, célokra, és megoldásmódokra, továbbá konkrét intézkedésekre; részt vesz a cigányság társadalmi helyzetének javításával, valamint társadalmi integrációjának elősegítésével kapcsolatos feladatok hatásának értékelésében; valamint közreműködik a felzárkózást elősegítő szakmai hálózatok kialakításában, fejlesztésében. *(2011. szeptember)*

Cigányszerelem

• *Lehár Ferenc* zeneszerző Cigányszerelem című nagysikerű darabját mutatta be októberben az Operettszínház. Az eredetileg *Zigeunerliebe* című darab szövegét *Alfred Maria Willner* és *Robert Bodanzky* írta. A darab ősbemutatójára 1910. január 8-án került sor, a bécsi Carl-Theater-ben. Az első magyarországi bemutatót néhány hónappal később, 1910. november 12-én ünnepelhette a nagyközönség a Király Színházban. A Cigányszerelemben három különböző kultúra, három egymással összebékíthetetlen világ találkozik és ütközik egy romantikus szerelmi történetbe ágyazva. Mint minden remekmű, Lehár operettje is túlmutat önmagán: a szabadságvágy, a boldogságkeresés örök témáját kiszélesíti

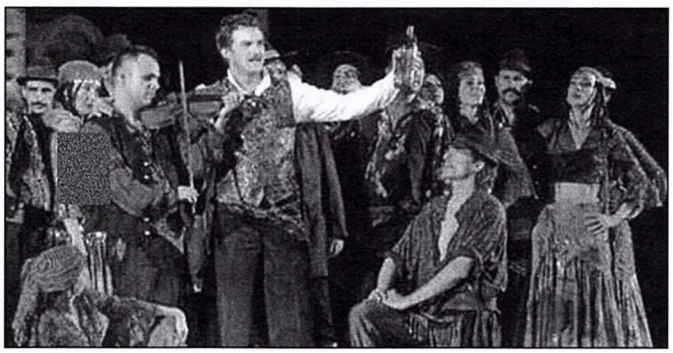

azzal a történelmi tapasztalattal, hogy mennyire sérülékeny és egyben milyen magától értetődő is lehet a különböző etnikumok békés egymás mellett élése. A szerző operai igényű zenei világa szenvedélyes és fájdalmasan szép szólókban és duettekben bontakozik ki a Cigányszerelemben, olyan felejthetetlen számokkal, mint a *Messze a nagy erdő*, vagy a *Vad cigánylegény vagyok*. A darab története: *Valahol Erdélyben, egy magyarok, románok és cigányok lakta területen él Zórika, Dragoján Péter vidéki földbirtokos lánya, és esküvőjére készül a szomszéd gazdag paraszt fiával, Gáborral. A ceremóniára azonban váratlanul betoppan Józsi, Zórika gyerekkori szerelme, aki a közeli cigánysor viskóiból verekedte fel magát egy vidéki város elsőszámú prímásává. A tervezett házasságot elsöpri a régi szerelem, és Zórika minden társadalmi elvárást felrúgva megszökik Józsival, hogy kövesse őt a cigánytáborba. A szökést nem csupán a megszégyenült örömapa és az elhagyott vőlegény nézi rossz szemmel, hanem Józsi korábbi szeretője, Ilona, a vidéki primadonna is, aki attól sem riad vissza, hogy hívatlanul megjelenjen Dragoján Péter birtokán...* *(2011. október)*

Új nemzetiségi törvényjavaslat

• Az új nemzetiségi törvényjavaslat több jogot biztosít a nemzetiségeknek, és megnehezíti, hogy visszaéljenek e közösségek jogaival – közölte Latorcai Csaba, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára. A javaslat célja, hogy a magyarországi nemzetiségek még jobban ki tudják teljesíteni kulturális autonómiájukat, ennek érdekében számos újítást is tartalmaz a 1993-ban elfogadott nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényhez képest. Ilyen többek között, hogy már nem kisebbségekről, hanem nemzetiségekről szól a törvényjavaslat, jelezve azt, hogy nem többség-kisebbség viszonyában gondolkodnak a jogalkotók, hanem azokat az értéket akarják kiemelni, amelyekkel a nemzetiségi közösségek kulturális sajátosságaikkal hozzájárulnak Magyarország kultúrájához, az összmagyar kultúrához. Az új jogszabály tervezet az eddigiekhez képest még több segítséget, támogatást nyújt a nemzetiségi közösségek kulturális autonómiájukhoz. Jelentős változás, hogy a következő általános nemzetiségi önkormányzati választásokon 2014-ben már csak azokon a településeken lehet majd nemzetiségi választást tartani, ahol a legutolsó (2011. évi) népszámláláson legalább harmincan az adott nemzetiséghez tartozónak vallották magukat. Ezen kívül feltétel, hogy legalább harmincan szerepeljenek a nemzetiségi választási névjegyzékben. További változás, hogy ismét lehetőség van kedvezményes mandátumszerzésre a települési önkormányzatoknál, illetve a települési önkormányzat nemzetiségi önkormányzattá alakulhat át. Ugyanakkor a törvény által biztosított médiajog szabályozza, hogy a magyarországi nemzetiségek milyen módon és milyen lehetőségekkel jelenhetnek meg a közszolgálati médiában. *(2011. november)*

Karácsony a gyermekekért az Országos Roma Önkormányzatnál

• Az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) az ország tizenkilenc megyéjéből több mint 200 állami gondozásban élő, cigány és nem cigány származású gyermeket látott vendégül karácsonyi ünnepségén december 21-én, Dohány utcai szék-

ázának dísztermében. A gyermekeket *Farkas Flórián*, az ORÖ elnöke, *Schmitt Pálné Makray Katalin* és *Balog Zoltán* társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár köszöntötte. A gyerekek nagy örömére az ünnepségen többek között fellépett *Bódi Guszti* és *Nótár Mary*. Az ünnepséget követően a meghívott vendégek személyre szóló ajándékcsomagokat adtak át a gyermekeknek, a napot közös ebéd zárta. *(2011. december)*

Gyermekek karácsonya

„A szeretet olyan, hogy nincs annyira gazdag ember, akinek ne lenne szüksége rá, és nincs annyira szegény ember, aki ne tudna belőle adni”

Ezen szavak szellemében rendezte meg az Országos Roma Önkormányzat karácsonyi ünnepségét, ahol az ország tizenkilenc megyéjéből több mint 200 állami gondozásban élő, cigány és nem cigány származású gyermeket láttak vendégül.

Az önkormányzat Dohány utcai székházának dísztermében megrendezésre kerülő eseményen *Farkas Flórián*, az Országos Roma Önkormányzat elnöke, *Schmitt Pálné Makray Katalin* és *Balog Zoltán* társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár köszöntötte a gyermekeket.

A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély – idézte Schmitt Pálné Makray Katalin Szent Pál apostol szavait. A köztársasági elnök felesége köszöntőjében többek között arról beszélt, hogy az adventi időszakban egymást követő ünnepek a legjobb alkalmak arra, hogy a felnőttek kimutassák a szeretetüket, elsősorban a gyermekek felé. Minél többet adunk a szeretetből, annál több lesz belőle – mondta. Ugyanakkor ez az időszak kiváló alkalom arra is, hogy számba vegyük, az esztendő során engedelmeskedtünk-e a szeretet parancsának – hangsúlyozta. *Böjte Csaba* ferences szerzetes idézve mondta: az embereket csak szeretve lehet jobbá tenni, mint fogalmazott, ha valaki érzi, hogy tőrödnek vele, cserébe ő is igyekszik majd jobbá válni. Ennek szellemében hívta fel a gyermekek figyelmét arra, hogy tanuljanak minél többet, törekedjenek mindig a szeretet továbbadására.

Balog Zoltán kiemelte, hogy Farkas Flóriánnal és Makray Katalinnal együtt azért küzdenek, hogy a romák és magyarok összefogjanak a jó célok érdekében. „Mi azt szeretnénk, hogy boldogabb életetek legyen, mint amilyen a szüleiteknek volt” – emelte ki az államtitkár.

Farkas Flórián ígéretet tett arra, hogy minden évben meg fogják rendezni a karácsonyi ünnepséget a gyermekeknek.

A karácsonyi ünnepséget *Borosán Viktória* nyitotta meg egy karácsonyi verssel, őt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem cigány származású növendéke követte hegedűszólójával, majd a Snétberger Zenei Tehetség Központ diákjai, *Sárközi Lili* és *Józsi* gitárjátéka, éneke következett. Az ünnepi műsort a gyermekek nagy örömére *Nótár Mary* és *Bódi Guszti* zárta. Az ünnepséget követően a meghívott vendégek személyre szóló ajándékcsomagokat adtak át a gyermekeknek, a napot közös ebéd zárta.

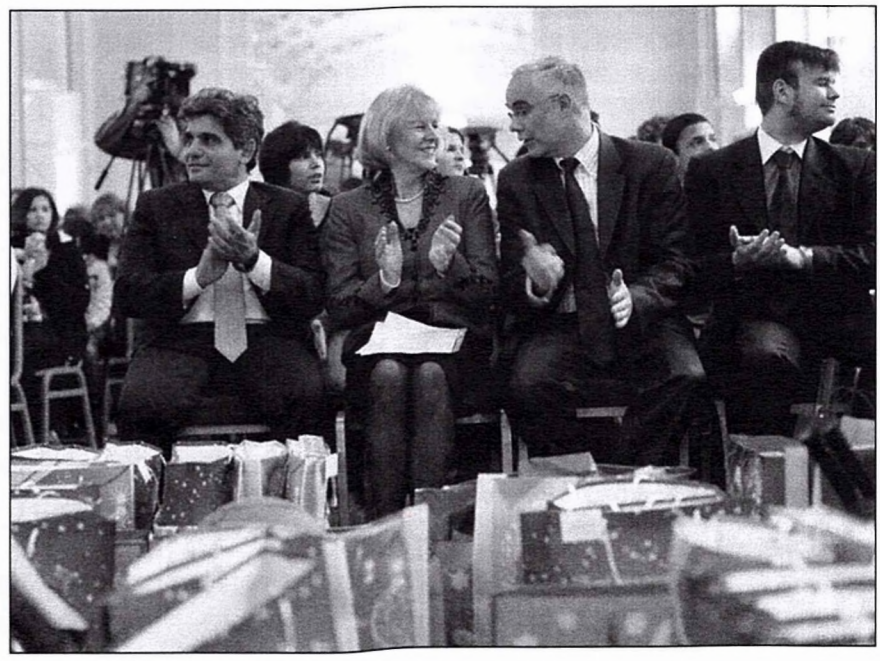

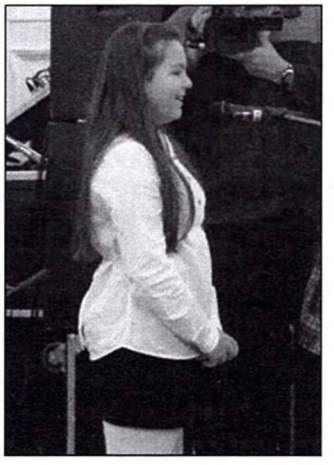

Happy Christmas
Happy Christmas

Kisebbségi díjat kapott a Lungo Drom képviselője

A Kisebbségekért Díj Hazai Kisebbségekért Tagozatának díjátadására december 16-án, a Parlament Vadásztermében került sor. A Kisebbségekért Díj Hazai Kisebbségekért Tagozata elismerésében a magyarországi nemzetiségek érdekében a kisebbségi közéletben, az oktatásban, a kultúrában, az egyházi életben, a tudományban, a tömegtájékoztatásban, a gazdasági önszerveződés területén példaértékű tevékenységet végző személyek, szervezetek és kisebbségi önkormányzatok részesülhetnek.

Fotó: Pelsőczy Csaba

Az idei évben Kisebbségekért Díj Hazai Kisebbségekért Tagozata elismerésében részesült: *Balogh István Szilveszter* újságíró, roma közéleti személyiség, *Bogdán Piroska*, a cigány önszerveződés oszlopos tagja, a Lungo Drom képviselője, *Erdei Ferenc*, a hazai német kulturális élet kimagasló személyisége. *Gergely Dezső* lelkipásztor, a Budapesti Cigány Misszió vezetője, *Dr. Issekutz Sarolta* a Fővárosi Örmény Klub alapítója, *Orojján István* alkotóművész, a Magyarországi Románok Kulturális Szövetség elnökségének tagja, *Pató Gabriella Selam,* a hazai cigány közélet jeles képviselője, *Petro László* a hazai szlovák pedagógia kimagasló személyisége, *Szabóné Kármán Judit* ötdiplomás cigányügyi szakember. Elismerésben részesült továbbá a Magyarországi Szerb Színház, valamint a Jantra Bolgár Néptáncegyüttes is.

Bogdán Piroska

1957. szeptember 24-én született Tényőn. Három gyermek édesanyja.

Az általános iskolai tanulmányait követően fonó ipari iskolát végzett. 17 évesen a győri Graboplastnál helyezkedett el szövőnőként, majd a győri Növényolajgyárba dolgozott 21 évig. A Növényolajgyár megszűnését követően 1998-ban a Panital Gyapjúfonó Kft-nél helyezkedett el.

A rendszerváltás után részt vett a formálódó cigány érdekképviselet létrehozásában. 1994-2002-ig kisebbségi önkormányzati képviselő volt Győrben, emellett rész vett a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Nemzetiségi Bizottságának, illetve a Győr Megyei Jogú Város Önkormányzat Szociális Bizottságának munkájában a cigányság érdekérvényesítése céljából.

2005-ben hozta létre a Czinka Panna Roma Kulturális Egyesületet. A Lungo Drommal való együttműködése folyamatos, ennek köszönhetően 2006 évben Fidesz-KDNP listán bejutott a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat közgyűlésébe. 2007-től a területi cigány kisebbségi önkormányzat képviselője.

A 2010. évi kisebbségi önkormányzati választásokon a Lungo Drom jelöltjeként Sopronban került be a helyi cigány kisebbségi önkormányzatba. A Lungo Drom 2011. évi területi kisebbségi önkormányzati választási sikerének köszönhetően 2011-től a Győr-Moson-Sopron Megyei Területi Cigány Önkormányzat elnöke. Az országos cigány kisebbségi önkormányzati választáson a Lungo Drom jelöltjeként került be az Országos Roma Önkormányzatba.

Együttműködési megállapodás
az Országos Roma Önkormányzat és a Szolnoki Főiskola között

Együttműködési megállapodást kötött az Országos Roma Önkormányzat és a Szolnoki Főiskola. A Főiskola a megállapodásban kifejezi abbéli szándékát, hogy részt kíván venni a Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat között 2011. május 20-án aláírt keretmegállapodás végrehajtásában.

A Főiskola vállalásai között szerepel többek között, hogy a meglévő képzési programjait, szükség esetén kezdeményezi azok közös fejlesztését. Ennek keretében megvizsgálja, hogy a meglévő programjai hogyan illeszthetők a keretmegállapodásban foglalt vállalásokra. A dokumentum aláírásával a főiskola vállalja, hogy mintegy 5000 tehetséges roma fiatal felsőoktatásba kerülését segíti szakmai és felzárkóztató programok kidolgozásával, illetve segítséget kíván nyújtani roma akadémia létrehozásához és működtetéséhez. Szakmai programjaival támogatja a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat működését, valamint elősegíti ennek szolnoki műhelyének megalapozását. Vállalja továbbá, hogy az ORÖ tehetséggondozó programjaiban partnerként részt vesz.

Az aláíráson jelen volt ***Szalay Ferenc***, Szolnok megyei jogú város polgármestere is, véleménye szerint az együttműködés ígéretes lehetőséget jelent roma fiataloknak, hiszen kitörési lehetőséget jelent számukra a minél magasabb fokú képesítés megszerzése. A polgármester felhívta a figyelmet arra, hogy míg a rendszerváltás előtt a romák körében 15%-os volt a munkanélküliség, ma már eléri a 85%-ot is. Éppen ezért kell megteremteni a lehetőségét annak, hogy minél több roma fiatal jusson piacképes diplomához – mondta.

Túróczi Imre, Farkas Flórián, Szalay Ferenc

Elfogadták az új nemzetiségi törvényt

Az Országgyűlés elfogadta a nemzetiségi törvényt, mely az eddigieknél több jogot biztosít a hazánkban élő nemzetiségeknek a kulturális autonómia kiteljesítésének céljával. Az új nemzetiségi törvény az alaptörvénnyel egyidejűleg 2012. január 1-jén lép hatályba.

Alapvető változás, hogy az új törvény szóhasználatában is eltér az eddigiektől, a kisebbségek szó eltűnik, helyette a nemzetiségek megnevezést használja. A jogalkotók célja az indoklás szerint, hogy nem többség-kisebbség viszonyában akarnak gondolkodni, hanem azokat az értékeket akarják kiemelni, amelyekkel a nemzetiségi közösségek kulturális sajátosságaikkal hozzájárulnak Magyarország kultúrájához, az összmagyar kultúrához.

A nemzetiségekről szóló új jogszabály alapján a 2014. évi önkormányzati választásokon kizárólag azokon a településeken lehet majd nemzetiségi választást tartani, ahol a legutolsó (2011) népszámlálási adatok alapján az településen legalább harminc fő az adott nemzetiséghez tartozónak vallotta magát. A nemzetiségi választási névjegyzék 2014-től nyilvános lesz, ez a visszaéléseket is megnehezíti.

A törvény a nemzetiségek számára biztosítja a kedvezményes mandátumszerzési lehetőséget, továbbá annak lehetőségét, hogy a települési önkormányzat nemzetiségi önkormányzattá alakulhat át.

Szintén változás történt a képviselőtestület tagjainak számát illetően: a települési nemzetiségi önkormányzati képviselők száma három fő lesz, ha kevesebb, mint százan szerepelnek a nemzetiségi névjegyzékben, illetve négy fő, ha száznál többen. A települési nemzetiségi önkormányzati képviselők választása pedig csak akkor eredményes, ha legalább annyi jelölt kap szavazatot, ahány megválasztható képviselő van.

A törvény rendelkezik a nemzetiségi kulturális autonómia kérdéseiről, rögzíti az oktatási és kulturális önigazgatást. Továbbá rögzíti, hogy az állam támogatja a nemzetiségi kultúrák tárgyi emlékeinek gyűjtését, közgyűjtemények alapítását és gyarapítását, a nemzetiségek könyvkiadását és időszaki kiadványainak megjelentetését, a törvényeknek és közérdekű közleményeknek a nemzetiségek anyanyelvén való ismertetését, valamint a nemzetiség családi eseményeihez kapcsolódó egyházi szertartások anyanyelven történő lebonyolítását, illetve az egyházaknak a nemzetiség anyanyelvén végzett vallási tevékenységét.

Fejlesztünk, hogy fejlődhessünk

Az Oktatási és Továbbképzési Központ" Alapítvány (Szolnok) Társadalmi Megújulás Operatív Program „Horizontális célkitűzések megvalósítását elősegítő helyi közösségi kezdeményezések, programok támogatása" című pályázati konstrukció keretében létrejött *„Fejlesztünk, hogy fejlődhessünk"* című (TÁMOP-5.5.1./A-10/1-2010-0026) projektje záró eseményeihez érkezett. Az alábbiakban a projekt sajtótájékoztatóval egybekötött zárórendezvényén és konferenciáján elhangzottakból közlünk.

Bordás Andrásné, az „Oktatási és Továbbképzési Központ" Alapítvány elnöke köszöntőjében tájékoztatott arról, hogy a projekt alapvető célja a hátrányos helyzetű, elsősorban alacsony iskolai végzettségű, roma származású munkanélküliek integrációjának elősegítése, életminőségük javítása. Ennek okán a helyi szereplők bevonásával és együttműködésben, szükségletfelmérésre alapozva hajtották végre a programot. Mint elmondta, a projekt három települést, Szolnokot, Tiszabőt és Tiszapüspökit érintett. A három település célcsoportja számára kettő képzést, úgynevezett fiatal édesanyák fejlesztő programját és munkaerő-piaci integrációs tréninget tartottak. A képzésben résztvevők számára havonta, napi négy órában tartottak képzést valamennyi helyszínen. Emellett megvalósult a mentorképzés is, melynek résztvevői a projektben résztvevő cigány kisebbségi önkormányzati szakemberek és mentorok voltak. A mentorképzés fő eleme a mentorálási ismeretek és a kompetenciafejlesztés volt.

A fiatal édesanyák fejlesztő program célja a fiatal édesanyákat összefogó klub megszervezése, szakemberek segítségével a gyermekek ellátásával, a háztartások vitelével kapcsolatos hasznos ismeretek átadása – tájékoztatott ***Marsi Edit*** projekt- és szakmai vezető. A konkrét ismereteken túl olyan alapkompetenciák fejlesztése volt a cél, amely az élet számos területén hasznosítható. A fiatal édesanyák fejlesztő program moduljai között szerepelt például a kommunikációs ismeretek; háztartás vezetése, családi költségvetés tervezése; családi ünnepek, hagyományok szerepe a család életében; konfliktusok jellemzői, forrásai; szervezetközi személyközi konfliktusok; konfliktuskezelési módok; csecsemő és gyermekgondozási ismeretek, életkorhoz kötődő gyermekgondozási ismeretek; stb. A munkaerőpiaci integrációs tréning pedig többek között olyan modulokat foglalt magában, mint a konfliktuskezelés, kommunikációs ismeretek, önértékelés, önismeret, a munkaviszony létesítéséhez kapcsolódó gyakorlati ismeretek, a munkaadó és munkavállaló jogai, kötelezettségei, a munkaviszony létesítésével összefüggő jogi ismeretek. Mindezen ismeretek elsajátítása a tartósan munkanélküliek részére olyan életvezetési technikák és a munkavállaláshoz szükséges ismereteket jelentett, amelyek a versenyképességet célozzák meg. A cél olyan kompetenciafejlesztés volt, amely segíti a képzésben résztvevők munkaerőpiaci integrációját – mondta a vezető.

„A képzések során igyekeztünk úgynevezett konstruktivista tanítási-tanulási szemléletet érvényesíteni, vagyis a tanulás és tudásszerzés folyamatában, az eredmény kialakulásában a képzésben résztvevőnek éppolyan kulcsszerepe volt, mint az oktatónak. Ez elősegítette a tanulóban meglévő előismereteket a tanulási folyamat középpontjába helyezni. Arra törekedtünk, hogy a tudás ne egyszerű közvetítés-befogadás által jöjjön létre, hanem egy konstruktív, aktív, önálló értelmező tevékenység eredményeként. Fontosnak tartjuk, hogy a tudás felépítésében minden résztvevő aktívan részt vegyen, és ehhez másokkal is együttműködjön. Ezt a kifejlesztett tananyag mellett az életszerű helyzetek teremtették meg, hiszen az életszerű helyzetekben fellelhető valóságos problémákra csoportosan, változatos munkaformákkal és módszerekkel keresték a hallgatók a választ. A képzés keretében a tanulók együtt dolgozhattak és segíthették egymást, változatos eszközöket és információs forrásokat használva a tanulási célok eléréséhez és a problémamegoldó tevékenységhez" – tájékoztatott Marsi Edit. A vezető kiemelte, a projekt során a képzésben résztvevők számát illetően lemorzsolódás nem történt, a képzésre jelentkezők száma nem csökkent, 75 fő kapta meg a tanúsítványt a záróvizsgát követően.

Tájékoztatott arról is, hogy a képzés ideje alatt gyermekfelügyeletet biztosítottak a kialakított játszóházakban, a gyermekbarát környezetben a gyermekek koruknak megfelelő építő-, fejlesztő foglalkozással tölthették idejüket mindaddig, míg édesanyjuk tanult. Az alapítvány székhelyén kialakításra került az információs központ a projekt által érintett célközönség számára, mely a program zárásáig működik. A széleskörű nyilvánosság megteremtése céljával az alapítvány létrehozta honlapját ww.otkaszolnok.hu webcím alatt, ugyanakkor folyamatosan tájékoztatást is nyújtott a projekt folyamatáról.

Tájékoztatott arról is, hogy a projekt során elkészültek a projekt által érintett három településre vonatkozó szociális térképek. Ezek olyan segédeszközök az önkormányzatok számára, melyek tartalmazzák az adott település humánerőforrásának mind mennyiségi, mind minőségi felmérését, s így megalapozza a jövőbeni fejlesztési irányokat. A képzések megvalósításában résztvevő szakemberekkel való együttműködés nagyban hozzájárult az alapítvány kapcsolati tőkéjének erősö-

déséhez. Erre is támaszkodva a program keretében létrejött egy az önkéntes mentorok részvételével működő segítő hálózat, amelyben kulcsszerepet játszanak a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok. A mentorhálózat lényege, hogy képzés befejezése után a képzésben résztvevők is folyamatos támogatásban részesüljenek. A projekthez kapcsolódóan több alkalommal tartottak ötletbörzét, fórumot, amelyeken többek között kidolgozásra váró ötletek születtek. Ezek az ötletbörzék ugyanakkor a partnerség jövőbeni stabilitásának megteremtésére is irányultak, amely elengedhetetlen a fenntarthatóság, illetve a jövőbeni programok megvalósítása céljából – mondta a vezető.

Farkas Flórián, az Országos Roma Önkormányzat elnöke kiemelte, az Orbán Viktor miniszterelnök által aláírt, Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat között 2011. május 20-án létrejött keretmegállapodás fő célkitűzése százezer munkanélküli roma visszavezetése a munkaerőpiacra. A keretmegállapodás célja ugyanakkor a ciklus végéig tízezer érettségizett és ötezer diplomás roma képzése, amely meghatározó jelentőségű. Az elnök elmondta, az Országos Roma Önkormányzat aktívan részt vesz a közmunkaprogram kidolgozásában és végrehajtásában. Az együttműködés folyamatos a Belügyminisztériummal, 2012 évben mintegy húszezer hátrányos helyzetben élő munkanélküli romát sikerülhet visszavezetni a munkaerőpiacra. Ebben nagy feladatai vannak a területi cigány önkormányzatoknak is. Az oktatáshoz kapcsolódóan az elnök kiemelte, az Országos Roma Önkormányzat iskolafenntartói feladatokat is ellát a jövőben. Hangsúlyozta, a munka, a munkához tartozó társadalmi megbecsülés kiemelt szerepet játszik mind az egyén, mind a család, mind pedig a közösség, a település életében. A cél az, hogy a munkaképes korú népesség minél nagyobb hányada lépjen be a munkaerőpiacra, és maradjon is ott, sikeresen alkalmazkodva a gazdasági és társadalmi változásokhoz. Felhívta a figyelmet arra, hogy az államháztartás egyensúlyának megteremtésében a foglalkoztatás meghatározó tényező: a befolyó adók és járulékok növelik az államháztartás bevételeit, a szociális támogatások alacsonyabb igénybevétele pedig csökkenti a kiadásokat. Tehát a jelenlegi munkanélküliségi mutatók csökkentése az egész nemzetet érintő feladat.

A projekt mindösszesen 21 fő alkalmazását tette lehetővé, amely a motivációt illetően óriási segítség volt – mondta ***Izbéki Szilvia*** pénzügyi vezető. A projekt által a cigány kisebbségi önkormányzati szakemberek 11 hónap időtartamra, míg a mentorok és gyermekfelügyelők 6 hónap időtartamra részesülhettek jövedelemben. Az Európai Uniós és a Magyar Állam által nyújtott támogatás összege 55.890.336,- Ft volt, a projekt az Európai Unió támogatásával az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg – tájékoztatott.

Csóka János, az Országos Roma Önkormányzat képviselője kiemelte, a rendszerváltoztatás folyamatában jelentős tömegek szorultak ki a munkaerőpiacról. Ez és a kedvezőtlen demográfiai folyamatok egyre nagyobb terhet jelentenek az ellátórendszernek. A szűkös, bizonytalan jövedelmek, a rossz lakhatási viszonyok, a generációkon átívelő munkanélküliség egyre inkább mélyítette a társadalmi kirekesztettséget, különösen a roma népesség körében. A magas munkanélküliséggel sújtott kistérségekben a problémák halmozódása jellemző, az átlagosnál magasabb a rendszeres szociális segélyben részesülők, a tartósan munkanélküliek és az alacsony iskolai végzettségűek aránya, ugyanakkor magas a munkaerőpiacról tartósan kiszorult inaktív népesség aránya is. A feketemunka különösen a képzetlen munkaerőt érinti, ez a réteg jórészt olyan munkavállalókat foglal magában, akik alacsony képzettségűek, vagy a képzettségüknek megfelelően elvárt tudással nem rendelkező munkaerői iránti alacsony kereslet miatt kiszorulnak a nyílt munkaerőpiacról. Ami az európai összehasonlítást illet, az alacsony iskolázottságú népesség elhelyezkedési esélyei nálunk 15–20%-kal rosszabbak, mint az EU tagállamainak átlaga. A magyar munkaerőpiac nem vevő a szakképzetlenekre, melyet a munkanélküliségi ráták is nagyon jól mutatnak. Átfogó cél kell, legyen tehát, hogy minél több embernek legyen lehetősége belépni a munkaerőpiacra. A foglalkoztatás szintjének emelkedése képezi az alapját mind a gazdasági növekedésnek, mind a társadalmi különbségek csökkentésének, végső soron pedig a társadalmi kohézió megteremtésének – mondta a képviselő.

Kozák Ferenc, a Szolnok Megyei Jogú Város Cigány Kisebbségi Önkormányzatának elnöke a jövőre tekintve hangsúlyozta, a tudás- és információs társadalomban az egész életen át tartó tanulás az egyén, a gazdaság, a társadalom szempontjából is meghatározó jelentőségű tényező. Hiszen az egyszer megtanult dolgok már nem elegendőek, elengedhetetlen, hogy az egyének a technológiai és társadalmi fejlődés megváltozott követelményei miatt állandóan tovább képezzék magukat annak érdekében, hogy eleget tudjanak tenni a nyílt munkaerőpiac, a szakmai élet és a társadalom által támasztott feladatoknak. A képzésben való részvételt fokozni kell annak érdekében, hogy az ne csak kevesek számára legyen hozzáférhető, és főként, hogy megtérülő befektetés legyen. Különösen érvényes ez azokra a célcsoportokra, amelyek eddig távol tartották magukat a továbbképzéstől. A tanulókat a piaci igények mellett mindenkor a saját szükségleteik és előfeltételeiknek megfelelően kell megcélozni. Ebben az értelemben a képzőknek az egyének személyi fejlődését is segítenie kell, lehetővé kell tenni, hogy megtanulják, hogyan kell tanulni, és hozzá kell járulnia ahhoz, hogy az egyének egyre több felelősséget vállaljanak az új ismeretek megszerzésében és egyre több képességre tegyenek szert. Ilyenformán az egész életen át tartó tanulásra való felhívással a tanulás egyéni felelősségét is hangsúlyozni szükséges. A jövő oktatási gyakorlatának egyik fontos feladata a saját felelősségre történő tanulás képességének az erősítése, az önálló tanulási folyamatok támogatása. Ugyanakkor meg kell célozni a gazdaság és a képző intézmények közötti kapcsolat erősítését, a módszertani kultúra fejlesztését, a tanulók együttműködésén alapuló tanítás-módszertani fejlesztést, a csoportmunka erősítését, a személyes és szakmai kompetenciák összehangolt fejlesztését, felkészítést a modulárisan szervezett képzésekre, illetve a tanulói mérés módszertanának elmélyítését.

CINKA PANNA CIGÁNY SZÍNHÁZ

A Cinka Panna Cigány Színházat fenntartó alapítvány 1993-ban jött létre, alapítója *Jónás Judit* színművész és *Werner József* díszlettervező. Az alapítvány célja a cigányság kultúrájának megőrzése, közvetítése, valamint a cigány tehetségek felkutatása és művésszé nevelése. A színház eddigi előadásai mind témaválasztásban, mind szerző, színészek és zenészek tekintetében erősen kötődnek a roma kultúrához. Gyermekek és felnőttek számára egyaránt kitűnő szórakozási lehetőséget nyújtanak zenés mesejátékkal, drámával, vígjátékkal, de repertoárjukban található monodráma, balladaversdráma és sanzon-színmű is. Kiemelt figyelemmel vannak a gyermekekre, több mint tíz éve az ország legkülönbözőbb részein várják a 3–14 éves korosztályt.

Fekete-Fehér hangok című irodalmi pódiumestjükön cigány, magyar és spanyol költők (pl. Szécsi Magda, Choli Daróczi József, Lakatos Menyhért, József Attila, Federicó Garcia Lorca) versei hangoznak el, autentikus cigány dalok kíséretében.

I. Matykó Király című gyermekdarab a gyermekek helytállásáról, jogairól ad példamutatást.

Szécsi Magda alkotása, a *Csörgőkezű, Vödörjáró, Dobhasú* zenés mesejáték üzenete, hogy ismerjük meg egymást, hiszen a problémák megoldásához, egymás segítségéhez a szereteten keresztül vezet az út.

F.G.Lorca *Cigányrománcok* című monodrámáját először 1990-ben mutatták be, két éven keresztül futott a Pécsi Művészetek Házában.

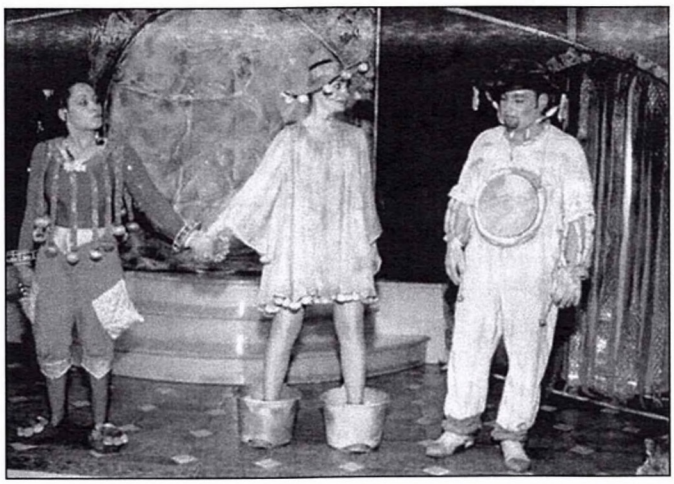

Információ:
Cinka Panna Cigány Színház Alapítvány
Művészeti vezető: Jónás Judit
Cím: 1074 Bp. Rákóczi út 78.
Telefon: 06 (1) 351-2336 Fax: 06 (1) 700-2548 Mobil: 06 (70) 623-2276
www.cinkapanna.hu e-mail: cinkapannaciganyszinhaz@index.hu

HÓKIRÁLYNŐ MESESZÍNPAD

Az utazó színtársulat a volt Budapesti Gyermekszínház művészeiből alakult 1998-ban, ma 20-25 fős a társulat. A régi színházi hagyományok tiszteletével állítottak színpadra számtalan klasszikus mesejátékot, gyermek- és ifjúsági darabokat játszanak.

1994-ben mutatták be *Csemer Géza – Szakcsi Lakatos Béla A négy lópatkó meséje* című zenés játékot, mely meghatározó volt a színház életében, ettől kezdve folyamatosan foglalkoztak cigány szerzők darabjainak bemutatásával. Többek között Csemer Géza rendezésében állították színpadra *Bari Károly Erdők anyja* című művét.

Tehetséges cigány írók darabjainak bemutatása céljával létrehoztak egy cigány nemzetiségi programot. *Szécsi Magda* mesejátékait nagy szeretettel vitték színpadra, az ő művével nyitották meg 2003. évben a Nemzeti Színházban megrendezésre kerülő Nemzetiségi Színházi Találkozót.

A Színház az Arcus Fesztivál többszöri díjazottja, több alkalommal felléptek külföldön is.

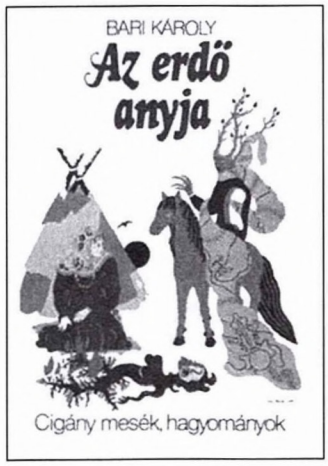

Információ:
Hókirálynő Meseszínpad
Cím: 1054 Budapest, Báthory u. 8. 2. em. 6.
Füzesi Klára szervező – Telefon: 06-20-931-9767 Fax: 06-1-333-6052
E-mail: hokiralyno@hokiralyno.hu
Szécsi Vilma művészeti vezető – Telefon: 06-30-264-665, 06-1-331-7058
E-mail: pari.nagyjanosne@upcmail.hu
www.hokiralyno.hu

ROMANO TEATRO

A társulat 2005-ben alakult *Szegedi Dezső* Jászai Mari-díjas színművész vezetésével, azzal a céllal, hogy a művészet által közelebb hozzák egymáshoz a fiatalokat. Ugyanakkor kiemelt céljuk a roma kulturális értékek közvetítése. A színtársulatban roma és nem roma fiatalok egyaránt részt vesznek.

Többek között kettő, a cigányság indiai eredetét bemutató musicalt állítottak színpadra *Átok és szerelem* és *A legendák leszármazottjai* címmel.

Shakespeare *Rómeó és Júlia* színművéből színpadra állították azt a musicalt, amely egy cigány és egy magyar család jelenben játszódó konfliktusára épül.

Információ:
Romano Teatro Kulturális Egyesület
Elnök: Szegedi Dezső Béla
3529 Miskolc, Felsőruzsin krt. 4 fsz.5
E-mail: romanoteatro@gmail.com
www.romanoteatro.hu

KARAVÁN SZÍNHÁZ

A Karaván Művészeti Alapítvány 2000-ben alakult. Az alapítvány elsősorban a roma fiatalokat és azon fiatalokat célozta meg, akik bár tehetségesek, anyagi körülményeik miatt nem tudják vállalni az egyéb képző intézmények költségtérítését. Létrehozták a gyermek- és ifjúsági színtársulatukat, ezzel is elősegítve a fiatalok esélyeinek javítását. A színház értékteremtő gondolkodása abban is megjelenik, hogy munkájuk során nagy hangsúlyt fektetnek a roma és nem roma fiatalok együttes tevékenységére.

Az eddig színpadra állított 12 művel a színház szívesen eleget tesz vidéki meghívásoknak, több alkalommal adtak jótékonysági előadást olyan településeken, amelyek lakóinak esélyük sincs színházlátogatásra. A társulat életben nagy szerepet játszik a közéleti és a társadalmi szemléletformálás, ennek céljával rendszeresen vesznek részt előítéletek elleni programokban.

Információ:
Karaván Művészeti Alapítvány
Művészeti vezető: Nyári Oszkár
1465 Pf. 1659
karavan@invitel.hu
http://www.karavan.co.hu

A fotók illusztrációk (Forrás: LD)

A Baranya megyei teknővájó cigányok (5. rész)

Csökkennie kellett a nem cigány táradalom befogadást gátló merev szembenállásának is, hiszen a beáramlás mértéke olyan felhíguláshoz vezetett, a különböző társadalmi rétegek olyan differenciált típusait gyűjtötte egybe, hogy a hagyományos normák érvényesítése lehetetlenné vált. Nem lehetett többé ellenőrizni és szelektálni a beköltözőket, évszázadod konvenciókra épülő gátak szakadtak fel. A cigányok esetében mégis azt kell mondani, hogy a két életforma között olyan nagy volt a távolság, hogy – dacára a foglalkozásváltozásnak –, a beilleszkedés első lépéseit sem tudták megtenni. A más falvakból bányához kerülő cigányok nem a tömeges munkásszállások átmeneti állomásairól igyekeztek a leendő város lakóinak sorába, hanem az erdei cigányközösségekhez csatlakoztak.

Folyamatos továbbköltözésekkel tarkított helykereső folyamat kezdődött, mind perifériálisabb lehetőségekkel. Megindult a fokozatos kiszorítás, amelyet a nagy késéssel megindult komlói településfejlesztés tovább erősített.

Az első nagyobb lakótelepet mindjárt a várost körülvevő hegyoldalakra kezdték építeni, mert Komló viszonylag kialakult központját érintetlenül kellett hagyni. Korábban éppen ezeken, s dombokon, ill. a köztük húzódó völgyekben helyezkedtek el a kisebb erdei cigánytelepek. Az építkezések megindulása lehetetlenné tette létezésüket. Ahogy a város húzódott felfelé a hegyoldalakra, úgy szorultak még kijjebb a cigányok. Végül is a tényleges városmag peremétől két kilométerre, a Kossuth akna melletti erdő övezte területen találtak olyan helyet, ahol a lábukat megvethették. Régebben valószínűleg egy, a többivel egyenrangú kis telep lehetett itt, amely a cigányokat Komló minden részéből idegyűjtve, gyors növekedésnek indult. A legnagyobb vonzerőt nyilván az olcsó házhelyek jelentették, bánya által alávűvelt területről lévén szó. Az állandó bizonytalanságban élő cigányoknak már az is némi megnyugvást hozott, hogy saját földtulajdonukon építkezhettek, és az állandó zaklatástól megszabadultak. A bányaművelésből származó hátrányokra természetesen nem gondoltak.

Kibontakozott tehát a város központi cigánytelepének lehetősége, amelynek segítségével a cigányok könnyen ellenőrizhetők és sakkban tarthatók. Ettől kezdve a város különböző pontjain kényszerűségből feloszló cigánytelepek lakóit hatósági intézkedéssel ide irányították.

Az a furcsa helyzet állt elő, hogy miközben a bánya igényt tartott a cigányok munkaerejére, sőt rendszeres toborzással csábította őket más településekről is, a bányászoknak szánt szociális kedvezményekből alig részesültek. (A nagyarányú lakásjuttatásokból jórészt kimaradtak stb.) Néhány cigány bányásznak sikerült gyökeret vernie a bányában, annyira, hogy a fizetésük átlagon felül volt, és támogatást is kaptak. Esetleg magasabb szinten, de ők is a Kossuth aknai telepen építkeztek.

Elvétve akadtak lehetőségek a városba kerülésre, de ezzel még kevesebben éltek, mert az egyre növekvő telep egyszerre adott lehetőséget a hagyományos életmód néhány elemének megőrzésére, és nyújtott az adott környezetben olyan kiemelkedési lehetőséget, amely bent a városban nem lett volna lehetséges. A jobban kereső, és az üzem támogatását is élvező bányászok ötvenes években felépült komoly téglaházai mellé újabb hasonlók épültek, csaknem mindig valamilyen formában a bánya támogatásával. Vagy az alávűvelés következtében tönkrement régi házért, vagy a bányaszerencsétlenségben elpusztult bányász családjának juttatott kártérítéssel stb. Ezek a házak közvetlenül az országút mellett helyezkedtek el. De a hagyományos építkezési mód, vagy annak kicsit korszerűsített változata maradt a jellemző. A telep az ide költözésekkel fokozatosan bővült, de még 1954-ben is csak tört részét érte el a mai méreteinek.

A Komló más részeiről és közvetlen környékéről idetelepült cigányok később kiegészültek az ipari munkalehetőséget kereső, távolabbról érkezett családokkal. Sokan jöttek, különösen az utóbbi években, Somogyból és Baranya távolabbi vidékeiről. Számukra végképp a Kossuth aknai telep kínálta az egyetlen lehetőséget. Csak itt oldhatták meg lakásgondjaikat az egy-kettőre felhúzott sárkunyhóban.

Az országút mellett épült családi házak jelezték először, hogy a telepen erőteljes differenciálódás indult meg, amely a társadalmi rétegződésnek megfelelő hierarchiát alakított ki.

Mostani állapotában a telep három nagyobb egységre tagolódik. Ez a tagolódás külsőleg elsősorban a lakóépületek színvonalából érzékelhető, de mögötte ennél alapvetőbb különbségek rejtőznek.

Az első csoportot az országút két oldalán, közvetlenül az út mellett elhelyezkedő családi házak lakói képezik. Az elinduláshoz az anyagi alapot általában a bányász kereset teremtette meg. A további anyagi felemelkedéshez paradox módon maguk a házak és fekvésük járult hozzá. Itt a lakóépületek között lényegesen nagyobb a távolság, mint a telep többi részén. Kert tartozik hozzájuk, amit általában megművelnek, kihasználnak. Ennél a rétegnél az önellátó szintű állattartás is megtalálható. Olyan tényezők ezek, amelyek szükségszerűen szembefordították tulajdonosaikat a telep többi részével. A telepen nemigen akad félteni való „birtok", tulajdon. Nekik van. Figyelembe véve az anyagi viszonyokat, ebben kárt is tehettek. Perifériális helyzetük miatt a telep belső életében ezek az emberek alig, vagy egyáltalán nem vesznek részt. Abban a tudatban élhetnek, hogy házaik, életmódjuk úgy szegélyezi a telepet, mint egy nagyon szép kerítés a gazos, elhanyagolt udvart. Legalábbis ilyenfajta gőg alakult ki bennük. Mindez kispolgáriasodó életformához, beszűküléshez és nagyfokú önzéshez vezet. A telepieket megvetik, lenézik. Görcsösen ragaszkodnak a megszerzett tulajdonhoz, felemelkedésük státuszszimbólumához, így fordulhat elő az a mindenfajta „cigány etikával"ellenkező gesztus, hogy az apa albérleti díjat fizettet a nyári konyhában lakó fiával. Egy másik – talán az egész telepen a legszebb – kétszintes, háromszobás lakásban idősebb házaspár lakik. Az egyik helyiség amolyan tiszta-szoba, benne kombinált bútort, teleaggatva csipkékkel, különböző giccses dísztárgyakkal. Senki sem használja. Engem, mint vendéget büszkén vezettek be ebbe a szobába, ők maguk a konyhában alszanak. Miközben gyerekeik családja lényegesen nyomorúságosabb körülmények között él, több kisgyerekkel, a kert végében felépített egyhelyiséges, rossz lakásokban. A kertben szépen ápolt gyümölcsfák, körben stabil drótkerítés. Az egész telepen az egyetlen. A gyarapodáshoz ezt az „elit réteget" a bánya segítette hozzá, de mióta a foglalkozás társadalmi presztízse csökkent, kivívott rangjuknak megfelelően szabadulni igyekeznek a bánya kötelékéből. Az idősebbeknél ez általában megoldódott a nyugdíjazással vagy leszázalékolással, a fiatalabbak magasabb rendűnek ítélt foglalkozást keresnek, a teljes asszszimilálódás perspektívájában gondolkodnak, és ennek döntő lépéseként a városba akarnak kerülni.

A másik csoport alkotja a telep gerincét, középpontjában egy kiterjedt családdal. Lakásaik a putrinál valamivel magasabb színvonalú ház típusába tartoznak. Ebben a kategóriában is akad még színvonalasabb lakás (kártérítés stb.), de az életmód a többiekéhez igazodik. A családok többsége a bányában, vagy legalábbis a bánya alkalmazásában dolgozik. A családi jövedelmek ennek megfelelően viszonylag magasak. Előfordul, hogy az asszony is munkaviszonyban áll, leggyakrabban, mint utcaseprő. A telepnek ez a része lényegesen zsúfoltabb, a házak „egymás sarkát tapossák", csupán szimbolikus jelentősége van az itt-ott felfedezhető, sövénnyel körülvett, pár négyszöges veteményeskertnek. Állatot lehetetlen tartani. Több az egyhelyiséges, mint a szoba-konyhás lakás. A berendezés hagyományosan egyszerű, a leglényegesebb darabokra korlátozódik. Sok helyen a szekrény is hiányzik. Ezen a téren a felső szint a tiszta rendezettség jelenti, mindenfajta válogatott vagy lényegesebb darab nélkül. A néhány helyen felfedezhető televízió – a lakás egészétől furcsán elütő jellegével – idegenül hat.

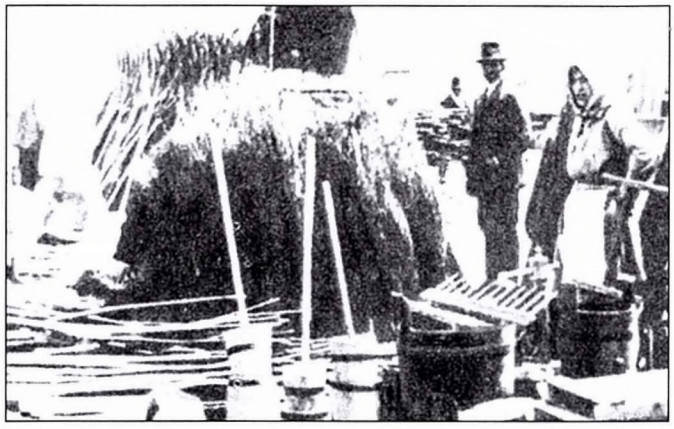

Ezeknél a családoknál a tervezés legfeljebb az ÁB bizottságok látogatásában merül ki. De a családtervezés, így is csak egy-két gyerek megszületése után vetődik fel. Általában a nemi kapcsolatokat gyorsan legalizálják az összeköltözéssel. Gyakoriak a fiatal korban kötött házasságok (összeköltözés), amelyek jelentős része egy-két év után felbomlik. Mindenesetre ennél a rétegnél a család kohéziós ereje nem túl nagy. A telep különösebb érdeklődés, ellenőrzés nélkül veszi tudomásul, ha egy élettársi kapcsolat felbomlik, és valamelyik fél másik házba, másik asszonyhoz, férfihez költözik. Az érdekelt felek néha verekedéssé fajuló perlekedéseibe se avatkoznak be.

A családok laza szerkezete a beosztást, tervezést, a nagyobb beruházások gondolatának felmerülését csaknem lehetetlenné teszi. Ehhez járul a bányászmunka fizikailag kiszipolyozó, minden energiát felemésztő hatása, és a telep perspektívátlan atmoszférája. A rokoni kapcsolatok összetartó erejét csökkenti a szervetlen túlburjánzás, az itt élők sokféle életforma maradványait őrző heterogenitása. Ilyen körülmények között a márólholnapra élés kevés konvenciót megtartó és kevés kötöttséget elviselő életformája vált általánossá. A bányász hagyományoknak megfelelően hatalmas összegeket költenek alkoholra. A komlói fizetésnapok legendás ivászatai a cigányokra is jellemzőek.

A fizetés utáni napokon, amíg tart a pénz, továbbra is bőkezűen költenek ételreitalra. A napok múltával egyre szegényebb lesz a táplálkozásuk, s a pénz többnyire nem tart ki a következő fizetésig. Az utolsó napokon már a létfenntartásra sem nagyon marad. Így a pénzköltés görbéje a beosztás nélküli életmódra jellemező erős hullámzásokat mutat. Nem csodálkozhatunk ezen, mert a cigányok kevés kivétellel bányászati segédmunkát végeznek, elsősorban csillések. Keresetük az asszony esetleges jövedelmével együtt sem emelkedik olyan nagyra, hogy komolyabb takarékosságot tenne lehetővé. A beosztás legfeljebb a hétköznapi fogyasztás egyenletes színvonalát biztosítaná, ami az adott viszonyok között nem éppen ösztönző perspektíva. A költekezés szél-

ségei viszont hozzájárulnak a különböző szervezőerők hatástalanításához. A gyerekek konvenciótlan, kötetlen világban, szigorú normák nélkül nőnek fel. A családi kapcsolatok nem elég erősek. A városba költözés útján elért asszimilálódás ennél a rétegnél reális esély hiányában nemigen merül fel.

A harmadik réteg az országúttól legtávolabb eső területeken, putrikban lakik. Ez persze nem azt jelenti, hogy az életforma szempontjából ide soroltak közül nem élnek néhányan elszórva a telep többi részén. E csoportba tartoznak olyan, család nélkül maradt, magányos öregek (ez lehet páros magány is), akik a hagyományos életformától már nem tudtak elszakadni. Az első időkben kerültek ide egyenesen az erdőkből, de ahhoz, hogy vállalati munkaviszonyt kezdjenek, már akkor is öregek voltak. Alkalmi munkából, koldulásból, szociális segélyből tevődik össze a csak éhenhalástól megmentő minimális jövedelmük. Néhányan készítenek még apróbb famunkákat (kanalat, fejszenyelet), de a megélhetés szempontjából ennek nincs gyakorlati jelentősége, annyira rendszertelen és esetleges. Többüknek egyetlen fillér jövedelme sincs, szomszédok, távoli rokonok könyöradományain, kegyelemkosztján tengődnek bútorozatlan putrijukban. A család széthullására utal, hogy jó néhány öreg annak ellenére jutott ilyen helyzetbe, hogy gyerekei élnek a telepen elfogadható körülmények között.

Az egész telepen alig akad lakás, amelyben több nemzedék él együtt. A fiatalok a megöregedett, munkaképtelen szülőket a legritkább esetben fogadják magukhoz. Ezzel is magyarázható a viszonylag alacsony lakásonkénti átlaglétszám (4,1 fő). A másik póluson az összeköltöző fiatalok is azonnal felhúznak egy putrit, hogy külön mehessenek. Ilyen módon a lakáshelyzet tovább romlik. Néhány öreg amúgy is reménytelen helyzetét tetézi, hogy gondoskodnia kell a ráhagyott unokáról, vagy unokákról. Gyakorinak mondható képlet a Kossuth aknai telepen, hogy nagyszülők, esetleg egy nagyszülő neveli az elvált szülők gyerekeit, mert mindketten új kapcsolatot létesítettek, és terhes lett volna számukra a

gyereket magukkal vinni. Ez is jellegzetes Kossuth aknai jelenség: az adott lakásban a szülők korábbi házasságaiból született gyerekek nincsenek jelen. Az unokák eltartása a kereső, önmaga eltartására képes nagyszülőket is az elesettek csoportjába süllyeszti, a keresőképteleneknél pedig fokozhatatlan nyomort eredményez. Itt lép be a tradicionális életforma megőrzött elemeinek jelentősége. Ezek az öregek lázadozás nélkül veszik tudomásul az unokák hozzájuk tartozását, és emberileg sokszor többet adnak a gyerekeknek, mint a középréteg tipikus családmodelljében a szülők. Az ilyen nagyszülő-unoka összetételű családok teljes anyagi reménytelenségben vergődő öregeitől láttam az egész telepen a legbensőségesebb, legtöbb szeretetet kifejező gesztusokat, az emberileg legtartalmasabb viszonyt a gyerekkel.

Az elesettek csoportjának másik alaptípusát is a családfelbomlások alakították ki. A gyerekeiket egyedül nevelő asszonyokról van szó, akiknek nincs állandó munkaviszonyuk, legfeljebb alkalmi együttélése, de elsősorban a gyerektartásból próbálnak megélni. Sokuknak egyáltalán nem is volt tartós együttélése, minden gyerek másmás futó kapcsolatból született. Ezeknél a töredékcsaládoknál is megdöbbentő a kapcsolattalanság, a magukra hagyottság a telep sűrűjében. Itt még az a hagyományos család-atmoszféra is hiányzik, amelyről az öregekkel kapcsolatban beszéltem. Meglepő sokan vannak ebből a típusból, hiszen egyéb tapasztalatokkal összevetve, rendkívül szokatlan a fiatalon társtalan cigányasszony. [...]

A Kossuth aknai telep – mint széteső, szervetlen, túlfejlődött képződmény – problémáit tetézte, hogy a gyerekek hosszú ideig egyáltalán nem jártak iskolába. A város iskoláiba két kilométert kellett volna gyalogolni, de még ennél is nagyobb volt a társadalmi távolság. A szülők nem engedték az erdőn keresztül a gyerekeket, s amennyire ez megállapítható, az illetékes hatóságok se törték össze magukat a Kossuth aknai cigány gyerekek beiskolázása érdekében. 1963-ban avatták fel a telepen épült cigány iskolát. Az iskola nélkül továbbra is uralkodó lenne az analfabétizmus, mert ezt a gyerektömeget a városi iskolákba ilyen távolságról sosem lehetett volna beiskolázni.

Végeredményben a Kossuth aknai telep tipikus példája a hatósági manipulációkkal létrejött városi gyűjtőtelepnek. A telepfejlődés belső szabályozói megszűntek működni, és többé semmi sem vetett gátat a rákosan túlburjánzó növekedésnek. A telepen élő típusok és az általuk hordozott életformamodellek olyan mértékben differenciáltak, hogy közösségszervező erő nem alakulhatott ki.

A hagyományos életformának egyetlen változata sem volt olyan túlsúlyban, hogy szerves fejlődést indíthatott volna meg. Ebben a közegben minden ide kerülő típus gyökértelennek bizonyult és így a „slubok" lumpenizáló mechanizmusa lépett működésbe. Az országúti házsor kispolgárosodó cigányaitól eltekintve a kitörési lehetőségek nagyon korlátozottak. Az uralkodó „életformátlanság" magához húzza a másképpen gondolkodó embereket is. A telepen az összetartozásnak egyetlen motívuma maradt meg, az etnikai közösség.

A tanulmány Havas Gábor azonos című 1982-ben megjelent tanulmányának rövidített változata.

Cigány Néprajzi Tanulmányok 6. Magyar Néprajzi Társaság, Bp. 1997

Fotók: sulinet.hu, tankönyvtár.hu, OSZK

– vége –

Pengő (2. rész)

A sárkány megígérte, hogy nem bántja Pengőt. Erre az előjött az ágy alól. A sárkány szólt a feleségének, hogy hozzon enni. Bizsa kétszer annyi ételt rakott az asztalra, mint az előző húga. Pengő ismét az ételhez nyúlt, aztán a mellkasához, és az előtte lévő étel eltűnt.

– Te nyertél sógor! A maradék ételt a fejemhez verheted – mondta a sárkány.

– Nem azért jöttem id. Én csak a húgomat akartam megnézni, hogy jól van-e, de már indulok is haza, hogy elmondjam apámnak, milyen jól van a lánya.

– Ne menj üres kézzel, vigyél annyi aranyat, amennyit elbírsz – mondta a sárkány.

– Nem viszek én, mert az úton megölnek érte. Hanem az ólad tetején van egy rozsdás kard, azt add inkább nekem. Ahogy megyek hazafele az úton, unalmamban fát fogok vele vágni.

– Azt én nem adom, kérjél valami mást.

– Akkor nem kell semmi, már indulok is haza.

Amikor ezt Bizsa hallotta, elkezdte kérlelni az urát, hogy adja Pengőnek azt a rozsdás kardot. A sárkány nagy nehezen beleegyezett és odaadta. Pengő nagy örömmel szaladt a kiscsikóhoz, majd felkötötte a derekára a kardot és kezére húzta a kesztyűt. A kiscsikó megkérdezte:

– Na, hogy érzed most magad gazdám?

– Annyira erősnek érzem magam, hogy a világot meg tudnám ölni.

Erre azt mondja a kiscsikó:

– Na, erre vártam, hogy ezt mond nekem, most már mehetünk a legkisebb húgodhoz, Hecihez. A sógorodat úgy ölheted meg, ahogy akarod, mert az már nem árthat neked semmit. De ha megölted, ne felejtsd el a nyelvét kiszedni.

Pengő felült a kiscsikó hátára és egyenesen a Heci házához mentek. Már a csikó hátáról kiabálta:

– Sógor, gyere ki, mert jöttem a testvéremért, hogy hazavigyem.

Kiszaladt a sárkány és mondta Pengőnek:

– Hogy merték te idejönni! Máma ettél utoljára, levágom a fejedet, mert neked csak egy van.

Mondta erre Pengő:

– Na, hallgass ide sógor, ha van kedved, üssél te hamarabb felém a kardoddal, mert ha én ütök hamarabb, nem tudsz többé felém ütni.

A sárkány minden erejét összeszedve Pengő felé ütött, de az kiscsikója segítségével felreppent előle a levegőbe. Ekkor Pengő következett és a kardjával egy csapással levágta a sárkány mind a hatvanhat fejét. Aztán ahogy a kiscsikó mondta, a sárkánynak mind a hatvanhat nyelvét kivágta, egy tarisznyába tette és azt a derekára kötötte. Majd a kiscsikó figyelmeztette Pengőt:

– Siessél, mert már a másik két sógorod a keresésedre indult, mivel észrevették, hogy a világ erejét hoztad el tőlük. A negyvennyolc fejű sógorod a levegőben keres, menjünk elébe.

Pengő a kiscsikóval felreppent a levegőbe, és hamarosan meg is találta a negyvennyolc fejű sógorát. Pengő egy kardcsapással levágta mind a negyvennyolc fejét, ami úgy potyogott le a földre, mint amikor az eső esik. Aztán a kiscsikó leszállt a földre, Pengő pedig kiszedte a sárkány összes nyelvét, és azt is a tarisznyába tette.

Amikor ezzel készen volt, máris indultak tovább a harmadik sárkány megkeresésére. Mivel az a földön kereste őket, hamar meg is találták. Pengő egy kardsuhintással levágta a harmadik sógorának mind a huszonnégy fejét, annak a nyelveit is kivágta és a tarisznyájába tette. Pengő a kiscsikója hátán elindult legkisebb húgához, Hecihez. Amikor odaért a kastélyhoz, talált a gerendán egy vesszőt, azzal a kastély négy sarkához ütött és az egyből almává változott. Az almát beletette a tarisznyájába, a húgát felültette a kiscsikóra, és elindultak a középső húgához, Bizsához. Amikor odaértek, itt is ugyanúgy csinált Pengő, a kastélyt almává változtatta, és azt a tarisznyába tette és a két húgával elindult a harmadik húgához, Dudához. Amikor megláttak egymást a testvérek, nagyon megörültek. Pengő ezt a kastélyt is átváltoztatta almává és betette a tarisznyába. Aztán mondta a húgainak:

– Drága testvéreim, induljunk haza, mert apám már nagyon vár minket.

Amikor mentek hazafelé, újra elértek ahhoz az úthoz, ahol a bátyjaitól elvált. Ott megint találkoztak Esvánnyal és Bárdonnyal. Amikor észrevették őket, a kiscsikó megint elbújt. Esvány erre azt mondta a három húgának:

– Ha akarjuk, ha nem, Pengőt meg kell, hogy öljük, mert nagy szégyen lesz a cigányok között, hogy a mi bolond testvérünk szabadított meg benneteket a három sárkánytól.

A három lány sírva mondta:

– Ne öljétek meg a testvérünket, mert ti akárhogy is gondoljátok, csak ő mentett meg minket. Hagyjátok meg az életét, inkább mi megesküszünk, hogy soha nem fogunk beszélni erről. Kérdezi Bársony Pengőtől:

– Te bolond, mit szólsz ehhez, amit a húgaid mondanak?

– Én csak annyit mondok, ne öljetek meg, haza nem megyek soha, csak a húgaimat vigyétek apámhoz.

A bátyjai beleegyeztek, hogy nem ölik meg Pengőt, a húgai pedig esküt tettek, hogy nem szólnak Pengőről semmit. Aztán Bársony és Esvány nagy büszkén vitte haza a húgait, a lányok pedig némák lettek.

Pengő aztán felült a kiscsikójára, elment az apjának az egyik városába, és beállt ott egy kondás mellé bojtárnak. Másnap Pengő apja, a cigány király megüzente a kondásnak, hogy az összes disznót hajtsa be a palotába, mert nagy ünnepséget akar rendezni annak örömére, hogy a két nagyobbik fia szerencsésen hazahozta a lányait.

Mondta a kondás a bojtárnak:

– Gyere, hajtsuk be a disznókat a palotába, mert a király nagy ünnepséget rendez.

Amikor terelték be a disznókat, Pengő amelyik disznóra rákiáltott, annak meghasadt a szíve és megdöglött. Nagyon megijedt a kondás és arra kérte

Pengőt, hogy ne kiáltson ekkorát, mert minden disznó megdöglik, és még ő is meghal a félelemtől. Pengő megígérte, hogy nem kiiált többet, csak terelgeti az állatokat. De amint hozzáért a disznókhoz, Pengő nagy erejétől megdöglöttek. A kondás ezt látva nagyon megijedt és előreszaladt a királyhoz.

– Feleséges királyom, kegyelmezz szegény fejemnek!

– Kegyelmezek fiam, de mi van, embert öltél?

– Én embert nem öltem, de a te disznóidat az én bojtárom majdnem mindet megölte, mert nagyon erős ember. Nem mertem szólni neki, inkább jobbnak láttam, ha ide sietek és elmondom neked a rossz hírt.

Mondta a király:

– Hát én odamegyek, és megnézem kiféle az, hogy volt mersze a disznóimat megölni.

Amikor a király meglátta, hogy a bojtár az ő legkisebbik fia, Pengő, örömében már el is felejtette a disznókat. Megölelte, megcsókolta a fiát és már indultak is a palotába. A három lány amikor meglátta Pengőt, nagyon megörültek és örömükben elkezdtek beszélni. Utána Pengő és a három húga elmesélte a cigányoknak az egész történetüket, és arra kérte őket, hogy tegyenek igazságot.

A cigányok azt mondták Bársonynak és Estványnak, bizonyítsák be, hogy ők ölték meg a sárkányokat. A két fiú nem tudott mit válaszolni. Ekkor Pengő elővette a tarisznyájából a sárkánynyelveket.

Ezután a három lány is elmondta, hogy a két testvér mire kényszerítette őket és ezért fogadtak némaságot. A sok cigány elkezdte kiabálni:

– Itt az igazság, ezt a két fiút meg kell ölni!

Pengő erre azt mondta:

– Ne öljétek meg, mert akármilyenek, csak a testvéreim.

Odafordult az apjához:

– Apám! Te mondd meg, hogy mi legyen a fiaiddal!

A király erre így szólt:

– Az egyiket tegyük a falu egyik végére kondásnak, a másikat pedig a falu másik végére.

Ezután nagy mulatságot csaptak. Az öreg király a királyságot átadta Pengőnek. A három lány nemsokára férjhez ment. Ekkor Pengő elővette a három almát és feldobta a levegőbe, azok kastéllyá változtak, amibe a lányok az urukkal beköltöztek és boldogan éltek, míg meg nem haltak.

Írta: Rostás Mihályné

Forrás:
Lujza meséi – Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei cerhár cigány népmesék magyarul és cigányul, Magyarországi Cigányok Nyelvőrző Egyesülete, Budapest 1999

–vége –

Őrtilosi beás cigány népmese

Eperjessy Ernő gyűjtése

Az egylábú sültliba

Volt egyszer egy cigány. Eljárt úgy egy grófhoz dolgoztatni, napszámba. Hol ezt, hol azt. Olyan mindenesféle volt nála. De ez a cigány okos is volt meg ravasz is. Mint afféle cigány, megérte a pénzét. Egyszer is a gróf azt mondja neki:

– Máma elmész, elmész az én barátomhoz, ehhez és ehhez a grófhoz! Akivel együtt szoktam vadászni. Ezt a kövér libát, ezt a sült libát elviszed neki és azt mondod neki, hogy tiszteltetem!

No, jól van! De küldött a gróf egy levelet is. A cigány ugye nem tudott írni-olvasni, hogy hát mi van a levélben? A csomagot azért útközben megnézte. Éhes volt a cigány. Ej, dehogyisnem eszek én ebből! – mondta. Fogta, egy combot levágott, megette. Addig-addig, hogy a liba fele már elfogyott. Közben ugye, odaért a másik grófhoz.

– Mit hoztál cigány?

– Egy kis csomagocskát hoztam, a gazdám küldte, meg tiszteltetni is a méltóságos gróf urat.

Kibontják a csomagot. Hiányzik a libából, nincsen egyik combja. Olvassa a gróf a levelet

– Te cigány! A levélben az van, hogy egész libát küldtek veled.

– Jaj, hála istennek, hogy a levélben megvan! – mondja a cigány. – Már egész úton azon féltem, hogy elveszett. Hát akkor, mégiscsak megvan.

– Igen, igen! De ennek csak egy lába van.

Tél volt, a kastély előtt volt egy olyan kis tó, befagyva. A ludak csapatban rajta álltak fél lábon. Ahogy szoktak télen, ha fázik a lábuk. Egy lábon csak álldogáltak…

– No, tessék csak kinézni gróf úr, azoknak a libáknak is csak egy lábuk van télen, mint ennek!

– Na, na! Menj csak oda, hajtsd el a libákat, akkor majd meglátod, hogy két lábuk van azoknak is!

Hát, ugye szót kellett fogadni. Odamegy a cigány, azt mondja a libáknak:

– Höss, höss!

Hát a libák meg, ahogy szoktak is, gágognak, elszaladnak. Hát két lábuk van, két lábuk van…

– No, ugye, látod már, hogy télen is két lába van a libának?

– Jaj, drága gróf úr, talán tessék ennek is azt mondani, hogy: Höss! Ha meghallja, majd ez is kinyújtja mind a két lábát.

Kertész Imre:

Bizhelyakipe

O manush atunchi karing mande boldas pes. Pushlas: – Anda Nyavco aves, muro raklo? Ova. Anda koncentracioshosko lageri? Ova, kothar avilom. Ande savo lageri? Anda Buchenwaldo. Ova, ashundom le taboresko hiro, zhanav, vi kodo sas – „le nacivoske jadosko jekh budyro" kade phendas. Kothar ingerdine tut? Anda Peshta. Zhikaj sas kothe? Jekh intrego bersh. But sakofalo shaj dikhlan muro raklo phendas, de mi chi phendom khanchi. No de kade phendas majdur lasho, hoj gataj, nachilas, haj losshaka musurasa sikavelas pe kher, kaj gelam, pushlas mandar: so hatyarav man khere pale, haj o foro soskoj, som e muklom-tar? Phendom leske: – Rucisaripe! Ashundyilas o manush, de majzebejime kodi phendas, me hatyarav tyo rucisaripe. De vi me zhanav hej le rucisaripeske si pesko than, haj voj zhanel, kas rucisarav. Phendom leske: – Sakones rucisarav. – Pala chi das vorba, jekh cerra zhi majbut vrama, pala kodi pale phendas: – Po but nashul trubulas tu perdal te zhas? – haj kodi phendem, tus o inkres zurales nasuleske. Phendas voj aapol zurala musurasa hajkam cerra xamasko lan te xas, haj vi mardine tut, haj me phendom: ova. Sostar phenes kadi muro raklo, hoj – naturalno haj sagda pe kasavaste, so naj – „naturalno"?! Phendom: ande koncentracijako lageri kado dyelo – „naturalno". Ova, ova – phendas voj – kothe ova, de... de kathe muto kerdilas – de pala kodi phendas majdur de... le koncentracishosko lageri na naturalno! – arakhlas e lashi vorba. Chi phendom leske khanchi, ke andre diklom, pa jekh-duj dyelo chi kana chzi vorbisaras le strejinonge, le – „bare shavorenge". Kana o trenosa kothe reslas kaj sas jekh shusho placco, kaj tele trubujas man te xulyav, phendom le manusheske, hoj me kathe tele zhav. De vi voj tele avilas manca, haj rodas jekh nasul pado, sikavelas pe leste: te beshas kathe zhikaj jekh perco.

Anglunovar darandos dikhelas pe man, phendas akanak aven angle le – „nasulipe", haj phendas – e luma chi xatyarel: sar shaj pecipijas kado but nasul dyelo? Chi phendom khanchi, haj atunchi voj boldas karing mande, haj pushlas mandar: – Chi kames te phenes avri, hogy so sas kothe phendom, hoj zurales but interesno chi zhanos te phenes tuke. Atunchi assajlas jekh cerra, haj kodi phendas: – Na mange: la lumake. Pe kadi me chidisajlom, haj pushlom lestar: – De pa soste? Pa le lageresko jadi, phendas voj, pe soste me kodi phendom, hoj pa kado khanchi chinav te phenav, ke o jado chi pinzharav, de chi zhanav hoj sosko si o jado. De voj kodi phnedas: kado feri kasavi vorba. Na jasoske truubj te gindisaras ame le concentracishosko laageri? Haj me kodi phnedom, mure khuresa krugo kerdom ando pracho, hoj kadi sakon kade gindisarel pes, sar kamen, de me feri o lageri zhanav te gindij man, k eme kado lageri jekh cerra pinzharav, de o jado na. De ta vatunchi zurardas, haj pala cerra nyevo krugo: – Atunchi o jado kasaveske shaj gindij man, kaj nashtig rucisajvel –, de, phendom kodi, hoj ande koncentracioshosko lageri, vi inke ando Auschwitzo aba varisosko pasha shajipe, ova. Jekh cerra pacha kerdyilas, haj apol kodi phendas, de abaaba bivojako, kade hatyardom: – haj kadi sosa vorbisares? – haj pala cerra vrama kodi phendom: – la vramasa. Sostar la vramasa? Kade, hogy e vrama zhutil. – Zhutil...? Ande soste? Ande sako – haj zumadom leske te phenav, pe sode kaver dyelo kothe resline ande uzhi gara, kaj lokhes, sar nachol e vrama, zhanas ame sakofalo. Pune po jekh dyelo nachol, atunchi avel o kaver dyelo. Pune sakofalo ame zhanas, aba sa hatyardam. Kana ame hatyardam sakofalo, ba a vel e kaver butyi, trajol, mishkil, kerel, shuvel sakone gradoski porunka. Te jokharsa zhanasas kodi, so azhukerel pe amen, kodi chi birisardamas opre te xutyilas, chi amari godyi, chi amaro jilo, zumadom leske te phenav, voj anda peski posotyi angle las jekh nasul herijuni kutija, kamelas te del mange cigaretta, de man chi trubujas, voj dujvar pilas anda cigaretta, duj vast pe peske changa shutas, chi dikhlas pe man, jekh cerra millone glasosa phendas: – Hatyarav. Kodo o basro bajo – phendom majdur – e vrama tele trubusaras le trajuvas. Dikhlom – phendom leske – le robon, kon shtar, shov vaj deshuduj bersh sas aba sas inke sagda ande koncentracioshosko lageri. Akanak aba kadale manushenge kadal shtar, shov vaj deshuduj bersh, kodo kodi phenel, deshudujtorvar trinshela thaj shovvardesh thaj panzh dyes, deshudojtovar trinshela thaj shovvardes thaj panzhvar bish thaj shtar chaso, deshudujtovar trinshela thaj shovvardeshvar, bish thaj shtarval... haj sa kadal palpale minutonca, chasonca, dyesenca: sako vrama tele trubujas te pheren. Pale phendom majdur leske – kado dyelo zhutisardas le robonge, ke te deshudujvar, trinshela thaj shovvardesh thaj panzhvar, bish thaj shtarval, shovvardesvar, haj inke pale shovvardeshvar vrama sa jokharsa pelasas ande lengi korr, kade chi von chi birisardinesas sar kade birisardine chi trupesa, chi godyasa. O manush chi phendas khanchi, me phendom leske: – Kade trubul te gindis tut. Voj shudas la cigarettako agor, leski musura sa le duj vastesa xutyildas, haj anda kodi biglasoskos phendas: – Na, chi zhanav te gindij man –, haj me vi kado hatyardom. Gindisardom man: atunchi phenen le manusha jado.

De pala kodi o manush opre tordyilas, pe pesko chaso dikhlas, haj leski misura bodyilas pes. Phendas mange, hoj voj zhurnalisto, – kaj jekh: „demokratikusho zhurnalo" haj atunchi avilom pe kodi, hoj peski jekh, kaver vorba pinzhardo sas mange anda dulmutani vrama: o Vili bachi vorbisardas kade kasavi vorba das, sar o rabbivo, kon zurales, glasaslos vorbisardas, na kade sar o Lajosh bachi. Ande muri godyi avilas, hoj me maladyipe, so baxtalo sas, inke maj baxtalipe te avel. Kodi kamlas: te iskirisaras cikko, haj – „cikkoski serija" ando nyevipe. Le cikkuri voj iskirisarelas, de feri muri vorba avlas ande lende. Kade jekh cerra love shaj lav, soske hasnipe te dikhav ande – muro nyevo trajo", de voj but chi zhanel te potyinel, o zhurnalo nyevoj, haj le love inke cerraj. De akanak na kodo o majbaro dyelo, tena – inke ratvale phumbake andre sastyaripe, haj le nasulengo – ande kris – „angla tordyaripe". Vi anglunovar le manushenge avri trubul te vorbin, hoj so sas ando lageri, hoj sakon te zhanen le dyelongo chachipe. Le chachipesko avri phenipe trubul, vi atunchi te dukhipaslo. Ande muri vorba but chachipe dikhlas, – te mishto hatyardom variso brigako

somno dikhlas ande mande, haj pushlas muri phenipe. Phendom leske, anglunovar muri butyi trubujas te kerav, de voj chi hatyardan man shukares, ke kodi phendas: – Na. Kado aba na feri tyiro dyelo. Savorazhenengi haj la lumaki kadi butyi haj phendom leske ova, de akanak aba trubujas ma te zhav khere; atunchi engedelmo mangav mandar. Opre tordyilam, de inke variso kamelas te vorbil mange. Nashtig zhanas te keras jekh fotovo pushlas pa le palpale dikhhipeske minutura? Chi phendon khanchi, haj atunchi kodi phendas, le zhurnalistos unyivar ando pharipe ingrel pesko majstripe, de te me chi kamav, atunchi voj chi kerel fotovo. Pala kodi tele beshlas, pe peske changa putrelas avri jekk kalo notesi, haj iskirisardas ande les variso, haj avri shindas e pagina, haj pale opre tordyindos haj mange das la. Lesko anav, haj zhurnalosko adreso si pe late, haj – majd maladyuvasa inke" phendas mange, haj leske tate, pajasle vasteske amalipesko kikidipe hatyardom. O vrobisaripe lesa lasheske, shukareske arakhlom, haj vi le manushes lasheske, lasha vojake arakhlom. Inke azhukardom, hoj voj te zhal majdur, haj te na dikhel hoj me shudom-tar leski hertija.

Na pa but, pala cerra ushtyaipe opre pinzhardom pe amaro kher. Kothe sas, lasho sas, nas les khanchi bajo. Tela o baro vudar dulmutani sung sas, vi o lifto, haj vi le dulmutane gradichura kasave sas, sar ande kaver vrama. Opre gelom ando etazho, haj mardom o vudar.

Na pa but puterdyilas a vudar, de feri jekh cerra, ke le vudaresko lanco chi mukelas majdur, jekh cerra chudisajlom, ke kado lanco inke nas, kanak here somas. Pala o vudar sas jekh strejini zhulyi, kon nas chi terni, chip huri, laki musura galbeno, haj kokaluni sas. Pushlas, kas rodes, haj me phendom leske: kathe beshav. Na! phendas voj – kathe ame beshas –, haj phanglinosas andre o vudar, de chi zhanelas, ke muro punro kothe sas. Zumadom lake te phenav: na kade si, k eme kathar gelomtar, haj zhanav chaches, hoj ame kathe beshas, voj mange phendas: me zhanav nasules, ke kathe von beshen, vorbisardas, haj lako shero boldas pes, haj kamelas te phandel o vudar, de me chi kamlom kodi. Kana me opre dikhlom pe le vudaresko numero: na mishto shaj dikhlom o numero, zhikaj voj tele phandadas o vudar angla muro nakh, haj vi dujvar boldas le vudareski kija.

Palpale gelom kaj le gradichura, jekh pinzhardo vudar dikhlom. Andre kloposardom, jekh thulo, baro gazhi putrelas mange o vudar. Vi aba phandadinosas o vudar, kana me dikhlom pala uhulyi jekh jakhengi glazha, so sas pe Fleischmann bacheski surro musura. Pasha leste bare peresa, ande shlyappi tordyilas jekh bare lole sheresko manush, voj sas o phuro Steiner, kade, sar kana gelomtar, sarte aratyi avlinosas, angla le vamoske khereski ratyi. Tordyile, dikhline, haj muro anav cipisardine, haj o phuro Steiner angalyi das, kade, sar somas, ande stadyi, ande roboske gada. Penca ingerdine andre man, Fleischmannkinya avri zhalas ande pitara – „pala cerra xamasko", sar phendas. Pe leske pushelipe dom vorba: kothar, sar, sostar, kana? Haj me pushlom lendar, haj von phendine, hoj ande amaro kher aba strejine beshen. Pushlom: – Haj ame? – de chi kamline duma te den, atunchi me inke jokhar pushlom: – Muro dad? –, de pe muri vorba chi phendine khanchi. Pala cini vrama jekh vast hajkam le Steineresko vast sas vazdyolas opre po ucho, haj zhalas, sar jekh phuro lilijako, pe muri kuj. Anda kodi, so avri lom anda lengi vorba – „o hiro chachoj, trubul te patyas", ke tye dadeske kameraduri phendine, muro dad – „pala skurto vatyipe mulas", and-ekh – „nyamcicko tabori", so chaches ande Austria si, gindisardine pen, sar phenen o than, ha me phendom: – Mauthausen. – Mauthausen! – losshajline kodoleske, hoj me vari phendom, pala kodi brigasle avline pale: – Chaches, kade si. – Pushlom lendar apol, pa muri dej so zhanen, haj sigo phendine, losshasa: trajol, sastyij, sas kathe ando kher, von dikhline la, vorbisardine lasa, pa mande pushlas. E muri najchachi dje? – pushlom, haj phendine mange: – Voj aba gazheste gelas. No, haj kaste gelas? – haj o anav chi avilas ande lengi godyi. O jekh kodi phendas: – Variso Kovach, te zhanav mishto –, o kaver phendas: – Na, na Kovach si, o Futos i. Phendom: – Suto –, haj vi akanak loshshasa boldine pesgo shero, sar inke jokhar: – Kade si, Suto! But shaj najisarel leske –, „sakofalo" phendine-tar pala kodi: voj – „muntusardas perdal e avucija", voj – „garavelas les ande phari vrama" kade phendine mange. Hajkam gindisardas pes Fleischmann bachi sidyardas jekh cerra haj kadalesa vi o phuro Steiner jekh hatyardas. De kadi shaj hatyaripesko sas, pinzhardas-tar vi o kaver phuro.

Pala kodi beshlom lenca jekh cerra vrama, ke dur sas kana me beshlom ande kasavo lolo, kolo, phanruno foteli. Vi Fleischmannkinya avilas andre. haj andas man fajno xamasko, chikenalo manro sas, phagerde paprikasa, haj purusmasa, ke kade serosardas pes, hoj me ande dulmutani vrama zurales kamlom les, haj me phendom lake, vi akanak kamav. Le duj phure phendine mange: –„chi kathe nas ushoro o trajo". So phendine mange, chi hatyardom but, ke kadal dyelo nashtig dikhlom, nashtig hatyardom. Jekh vorba sas, so butvar phendine, sosa sako dyelo kezdine: – „avlas" le cherengo kher, – „avilas" oktoberesko 15 dyes, – „avile" le sulicari, – „avilas" o gettovo, – „avilas" la dunyeraki dolma, – „avilas" opre slobodipe. Kade vorbisardine, sarte le dyeluri, na vi le minuturi, chasuri, dyes haj shon nachile lokhes, tena sarte jokharsa pecipijas lenca. Apol chi phendine khanchi, haj pala cerra pacha o phuro Fleischmann kodi phendas mandar: – Haj so si tyo plano? Chudisajlom jekh cerra, m epe kadi chi gindisardom man. Atunchi o kaver phuro mishkisajlas, haj boldas pes mande. Vi o lilijako opre vazdyolas inke jokhar, haj akanak misto muri kuj, pe mure changa zhalas. Vi anglunovar phendas kade trubuj te bistres le nasula. Pushlom lestar: – Sostar? Anda kodi phendas –, te zhanes te trajos –, haj Fleischmann bachi phendas: – Slobodos trubul te trajis –, haj o kaver phuro phendas inke: – Kasava pharesa nashtig keras nyevo trajo, haj ande kodi sas jekh cerra chachipe, pinzhardom-tar. Chi hatyardom kodi, sostar kivanin kasavo, so nashtig, haj vi kodi phedom, so sas, kodo sas, haj me chi zhanav te dav porunka mure serojipeske. Nyevo trajo phendom feri atunchi shaj kezdij, kana inke jokhar te rakhadyuvav, vaj variso navalipe reslas muro godyi, so hajkam chi kivanil mange khonyik. De phendom inke lenge –, chi lom sama, hoj le bajura bare sas –, haj atunchi dikhlom hoj von zurales chudisajline. Sar hatyaren kodi – kamen, te zhanen –, hoj – „chi lom sama"? Atunchi me pushlom lendar: haj von so kerdine ande kodol – „phari vrama"? hat… trajisardam gindisardas pes o jekh. – Zumadam te perdal trajisaras phendas o kaver. Atunchi: vi von sagda ushtyadine jekh phendom me. So phenel kodi, hoj – „ushtyadine"? – chi hatyardine som e phendom –, haj lenge vorbisardom, sar sas ando Auschwitzo. Pe jekh tradino chi zhanav, haj anda kodi chi phenav –, de ande amaro tradino hajkam trinmijizhene sas. Ande lende mursh sas jekhmija. Kaj o sastyari jekh manush sas zhikaj jekh-duj sekundura. Le anglunes, haj le palunes chi trubul te ginaven. De kothe, po mashkar, kaj me tordyilom, zhikaj desh-bish minuturi trubul te azhukaras, zhikaj kado ponto resas, kaj avri phenen: sigo gazo vaj shanso avla majdur? E gleda nakel majangle, haj sakon ushtyavel jekh baro, jekh cino, sar phirel e gleda.

Atunchi jekh cini pacha kerdyilas, so jekh glaso phagerdas: Fleischmannkinya las mandar o tejari, haj o shusho tejari avri ingerdas, haj ch avilas palpale. Le duj phure pushlas: „sar avel kathe, haj so kamav te phenav lesa?" Kodi phendom, khanchi interesno, de na feri „avile+ le dyelo, tena vi ame zhalas. Feri akanak sa dichol gatake, sigake, haj zurales tunyarikoske, kade, hoj – „avilas": akanak te kade dikhas ame palpale. Te zhanas angle amari zhelya. Atunchi feri la vramako nachipe shaj inkras. Jekh dili chumid, udyankasavo sas, sar jekh lokhoro dyes ande vamosko kher, vaj le gazoske kamri. Ferisar akar majangle dikhas, akar pala dikhas, sa le duj dosh gindisardom man. Bish percuri unyivar zurales bari vrama. Sako perco las pes, maj gata kerdyilas, angla soste o kaver shaj avilinosas. Akanak – phendom gindisaras amen perdal, sako perco shaj andinosas variso nyevo. De chaches chi andas de shaj andasas, ande sako perco pecipijas vi kaver variso, so pecipijas chaches, ando Auschwitzo, sar kathe, khere, kana mure dades ingerdine.

Pe kadi muri paluni vorba o phuro Steiner mishkisajlas. – De so te shaj kerasas?! – pushlas xojarnyikos, vatyinda musurasa. Phendom leske: khanchi, naturalnos; vaj shutom pe leste akarso, so dilipe avilinosas, so kado, hoj khanchi chi kerdam, pale, haj sagda naturalnos. De na pa kadaleste si vorba zumadom te phenav lenge. Sostar si e vorba? Pushline mandar aba-aba jekh cerra xojarnyikos, haj kodi phendom vi me jekh cerra maxojarnyikos: – Pa le ushtyaipe. Sakon ushtyel, zhikaj zhaneles te ushtyel: vi me kerdom mure ushtyaipe, haj na ande Birkeneauvoski gleda, tena aba khere. Ushtyadom mure dadesa, haj ushtyadom mura dasa, ushtyadom Annamarijasa, haj ushtyadom o legmajpharo la legmajbara phenyasa. Akanak aba shaj phenos lake, so phenel kodi, hoj – „biboldo": khanchi, mange originalnos khanchi, zhikaj le ushtyaipes chi len pen. Chi khanchi chi chachoj, naj kaver rat, haj naj kaver feri… haj tordyilom mura vorbasa, de ande muri godyi avilas le zhurnalistoski vorba: feri dine situaciji si, haj ande lende majnyeve dyelura. Vi me tele trajisardom jekh dini zhelya. Na muri zhelya sas, de me trajisardom tele haj chi hatyardom, sostar chi zhal ande lengo shero: akanak aba variso trubul te kerav, varisoste trubuj te shuvav, akanak aba nashtig resav andre kodolesa, hoj kodo errori, korrako perrajipe, nasul drom, vaj hoj hajkam nas. Dikhlom, zurales dikhlom, hoj von cchi hatyaren man, muri vorba chi faj len, haj anda muri jekh kaver vorba sarte xojajvenas. Dikhlom, hoj Steiner bachi kathe, kothe phendinosas, kathar muri kaver vorba aba-aba opre xuttyelas, dikhlom, sar o kaver phuro palpale inkrel les, haj ashundom, kana phendas leske: – Muk les, chi dikhes hoj voj feri kamel te phenel? Muk te phenel peski vorba –, haj me vorbisardom but, shaj si, hoj jekh cerra bihatyaripeskos. Vi kade shaj hatyardine, hoj chi zhanas nyevo trajo te las, sagda o dulmutano trajo trubul te trajisaras majdur. Me ushtyadom haj na kaver, haj avri phendom, hoj ande muri dini zhelya sagda chacho manush somas. Bijekheske shukaripeski dosh si, so pe mure jakha shaj shuden, kodo, hoj akanak kathe vorbisaras de pa kado me nashtig shuvav. Kodi kamen, hoj o intrego patyipe, haj muro sako ushtyaipe, so sas dulmutano, atunchi shaj xasajvel pesko zhanipe? Sostar o kasavo boldipe, sostar si kasavo dushmanosko keripe, sostar chi kamen te dikhen andre: te si zhelya, akkor naj slobodipe; te si phendom majdur po jekh majmishto andre te tatyardos –, te si slobodipe, atunchi naj zhelya, te tordyilom zhikaj jekh minuto –, atunchi ame sam e zhelya avilom pe leste jokharsa, de kasavo fimlaslos, sar zhi kadi vrama chi kana. Jekh cerra sunusarav kodo, hoj lenca trubuj te vorbisarav, haj na majgodyaver manushenca. De von si kathe, von si ande kado vrama sakaj, haj von sas kothe kana mure dades ingerdine. Vi von kerdine pengo ushtyaipe. Vi von zhangline sako angle, vi von dikhline angle sako, vi von kade dyes dine mure dadestar, sarte aba ame prahosardamas, haj majdur pe kado xan pen, hoj trenosa, vaj busosa te zhav ando Auschwitzo… de kathe aba na o Steiner bachi, tena vi o phuro Fleischman opre xukhlas. O Fleischmann bachi inke kamelas palpale te inkrel le phures, de aba chi zhanglas. Sar? Cipisardas pe man xojarnyikona musurasa, haj peske dumukenca mardas pesko kolyin: – Inke hajkam ame san le bezexale, ame sam le martiruri?! Zumadom leske te phenav: na bezex si, feri kodi trubujas te hatyaren, som e phendom. Nashtig len mandar, nashtig sa las mandar, nashtig avav chi viktoraslo, chi biviktoraslo, hoj te na avel muro chachipe, haj te na avav chi khancheske chi racija, chi summariumo – zumaven andre te dikhen, rudyisardom: chi zhanav tele te nakhav o dilo kerkipe, hoj feri me bibezexalo te avav. Dikhlom, chi kamen te dikhen andre khanchi, kade apol hutyildom muri stadyi, haj muro gono, phendom jekh-duj vorba lenge, haj mashkar bi vorbisardi vorba, gelomtam kothar.

Kothar tele vulyica primisardas. Kaj muri dej trenosa trubuj te zhav. De akanak ande muri godyi avilas: naj ma love, haj kade phujatar gelomtar. Tordyilom kaj le parkosko pado, te lav mange zor. Karing kamav te zhav, haj kaj e vulyica lungosajvel, buxlyol, haj zhal ande biagoresko, opral pe vuneci plaja aba le noruri lila sas, haj o cheri lolo sas. Vi krujal mande sarte variso kaver avlas: majcino sas o avipezhipe, le manusheske pashuri tele lokhajline, lengo glaso pachaslo kerdyilas, dikhipe amalipaslos sas, sarte karing jekhavreste te boldinesas pen. Kado chaso ando lageri sas ma o legmajdrago chaso, haj variso kucime, dukhajlo, bigodyako hatyaripe xutyiladas man pala lageri. Jokharsa sako trajindo sas angla mande, haj angle avile interesni hatyaripe, haj izdradine man xurde serojipe. Ova, kothe majucho haj simpla sas o trajo. Sako avilas ande muri godyi, haj pe sakoneste gindisardom man, vi pe kodoleste, kon chi erdeklin man, haj vi pe kodoleste, kon zhanen te phenen avri, hoj kothe somas: Citrom Bandi, o Pjetyka, o Bohush, o sastyari, haj sakonen. Haj akanak anglunovar gindisardom man pe lende, jekh cine gindosa, jekh cine kamipesa.

De me kathe som, chi te phenav khanchi, losshav kodoleske, hoj me shaj trajij. Ova, sar krujal dikhlom, pe pachaslo placco, pe kadi mardi vulyica, haj v atunchi kadi vulyica mija esperantonca si pherdi, vi aba hatyardom, sar barol ande mande e zor: me kero muro bikero trajo. Muro dej azhukarel, haj zurales losshala mange, e chorri. Serosardom man varikana kodo sas lako plano, hoj me inzheneri, sastyari vaj variso avo. Vi kade avla chaches; sar voj kamel, naj kasavo dilipe so nashtig trajuvas perdal, naturalnos, haj pe muro drom vi aba zhanav, hoj kothe dikhel pe man, sar variso dyelo, o baxtalipe. Kothe, ando lageri sas ande dukhipesko silencio variso, so anome sas kaj o baxtalipe. Sakon feri pa le zurale nasulipe pushel man: mange hajkam kado serojipe ashel ande mande legmajzurales. Ova, pa kado trubujas, pa le koncentracioshoske lageresko baxtalipe te vorbisarav lenge, le manushenge, te pushen mandar.

Te pushenas mandar. Te feri me chi bistrav.

Agor

– vége –

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium pályázati felhívása a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjában való részvételre

A Nemzeti Eőforrás Minisztérium pályázatot hirdet a 2011/2012. tanév rendjéről, valamint egyes oktatási tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 30/2011. (VI. 7.) NEFMI rendelet alapján a 2011/2012. tanévben 8. évfolyamon tanuló diákok számára a **Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjában való részvételre**.

A programba jelentkezhet minden olyan tanuló, aki

a) tanulói jogviszonyban áll, és a középiskola kilencedik évfolyamára jelentkezik (ideértve a nyelvi előkészítő évfolyamra vagy a két tanítási nyelvű oktatás 0. évfolyamára jelentkezőket is) abban a tanévben, amelyben a pályázat meghirdetésre kerül, és

b) az e pontban meghatározott valamelyik feltételnek megfelel,

ba) a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény értelmében halmozottan hátrányos helyzetű,

bb) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 52. §-a szerint gyermekvédelmi szakellátás otthont nyújtó ellátási formájában részesülő átmeneti nevelésbe vett vagy a programba történő jelentkezés időpontjában ideiglenes hatállyal elhelyezett,

bc) a törvényes felügyeletét ellátó szülője a Gyvt.-ben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, de rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága nem állapítható meg,

bd) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította, és a törvényes felügyeletét ellátó szülők egyike a Gyvt.-ben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, a másik szülő legfeljebb szakképesítéssel rendelkezik.

A *bc)*, *bd)* pontokban szereplő feltételek szerint felvehető tanulók aránya együttesen nem haladhatja meg az adott osztályba felvett tanulók húsz százalékát.

A program célja:

A program célja, hogy az alacsony társadalmi-gazdasági státuszú szülők gyermekei a középiskolai kollégiumok által alkalmazható pedagógiai eszközrendszer segítségével eredményesen tanulhassanak, és érettségi bizonyítványt szerezzenek nappali tagozatos középiskolai osztályokban, továbbá esélyt kapjanak a felsőfokú tanulmányok megkezdésére.

A kollégiumi tagság fenntartása a középiskolai tanulmányok teljes időtartamára kötelező.

Az 5 éves program egy előkészítő évvel indul, ami segítséget ad ahhoz, hogy a halmozottan hátrányos helyzetből adódó hiányokat a diákok pótolják. Ezt követően a tanulóknak lehetőségük van arra, hogy tehetségüknek és érdeklődésüknek megfelelően az előkészítő évet megszervező vagy az általuk választott középiskolában folytassák tanulmányaikat.

Amennyiben a középiskolai felvételi eljárás során a tanuló a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjának előkészítő évfolyamára, nyelvi előkészítő évfolyamra vagy két tanítási nyelvű oktatásban 9. évfolyamra felvételt nyer, és a középiskola megállapodást kötött vagy köt valamely, a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programját működtető kollégiummal, a középiskola eljuttatja a tanuló adatait a kollégiumba, majd a kollégium a tanulóval kollégiumi jogviszonyt létesít.

A kollégiumok a programban részt vevő tanulók számára pedagógiai és szociális segítséget nyújtanak: egyrészt egyéni fejlesztési tervek alapján – például egyéni foglalkozások megszervezésével – a tanuló iskolai eredményeinek sikerességéhez járulnak hozzá, másrészt mindvégig támogatást nyújtanak (pl. tanulói étkezéshez vagy utazási költségekhez való hozzájárulás; kulturális és sport programokon való ingyenes részvétel stb.) ahhoz, hogy a diákok szociális körülményeiktől függetlenül sikeresen befejezhessék középiskolai tanulmányaikat, és felvételizhessenek a felsőoktatásba. A programról további tájékoztatást nyújt a http://www.ajkp.hu honlap.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázat hiánytalanul kitöltött űrlapjait. Az űrlapok beszerezhetőek a programban résztvevő intézményekben, illetve letölthetők a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatásért Felelős Államtitkárság honlapjáról (http://www.kormany.hu) vagy az AJKP honlapjáról (http://www.ajkp.hu).

A pályázat kötelező mellékletei:

- **szülői nyilatkozat** 1. sz. melléklet
- **a tanuló személyi adatlapja** 2. sz. melléklet

A pályázatot legkésőbb 2012. január 16-ig (a postára adást igazoló bélyegző dátuma) **postai úton kell eljuttatni a 3. sz. mellékletben szereplő intézmények közül kiválasztott középiskola és egyidejűleg a vele együttműködő kollégium címére. A borítékra kérjük, írják rá: „Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programja".**

A pályázatokat a kiválasztott középiskola és a vele együttműködő kollégium közösen bírálja el, és a pályázat eredményéről 2012. január 31-ig tájékoztatják a jelentkezőket. A határidőn túl érkezett pályázatokat az intézmények nem értékelik.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítást kaphatnak a programban részt vevő intézmények igazgatóitól vagy az Arany János Programiroda vezetőjétől, Tolnai Józseftől a következő telefonszámon 06-1-235-7245, illetve e-mailcímen: ajp@ofi.hu.

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasókörünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk ***Olvassunk magunkról!*** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

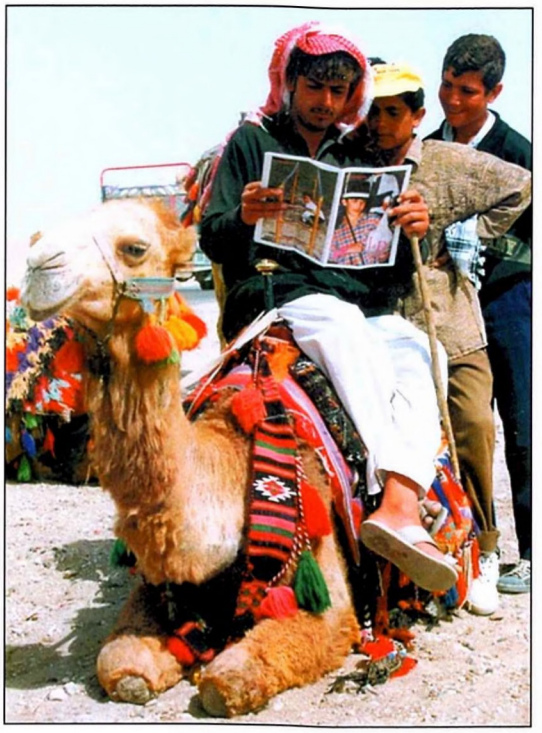

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

. . . . . példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve: . . . . . .

Címe: . . . . . .

. . . . . .

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díjat a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:

LD
„LUNGO DROM"

5000 Szolnok, Aranka u. 3.
Telefon:
(06) 56/420-110

Előfizethető rózsaszínű postai utalványon.

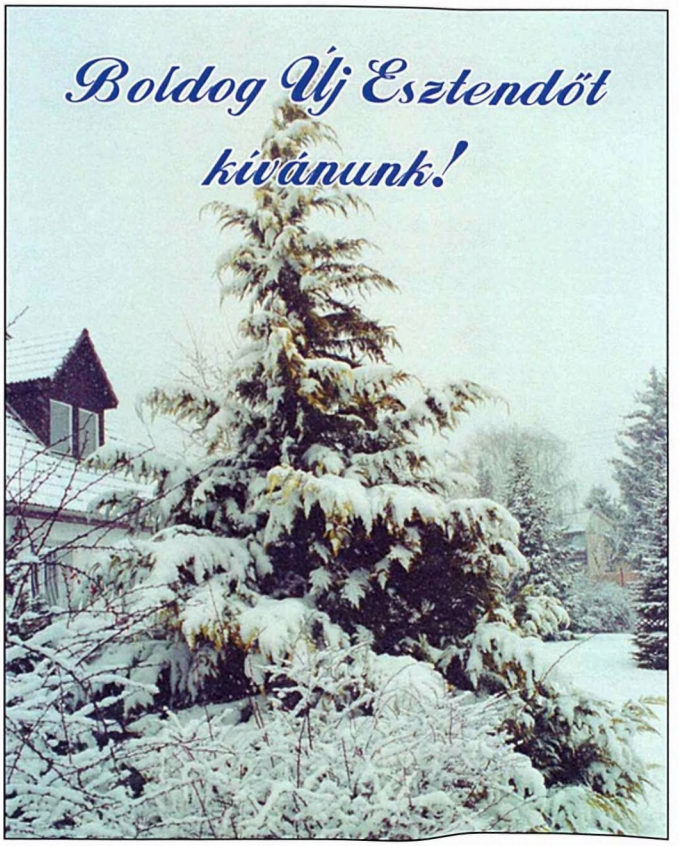

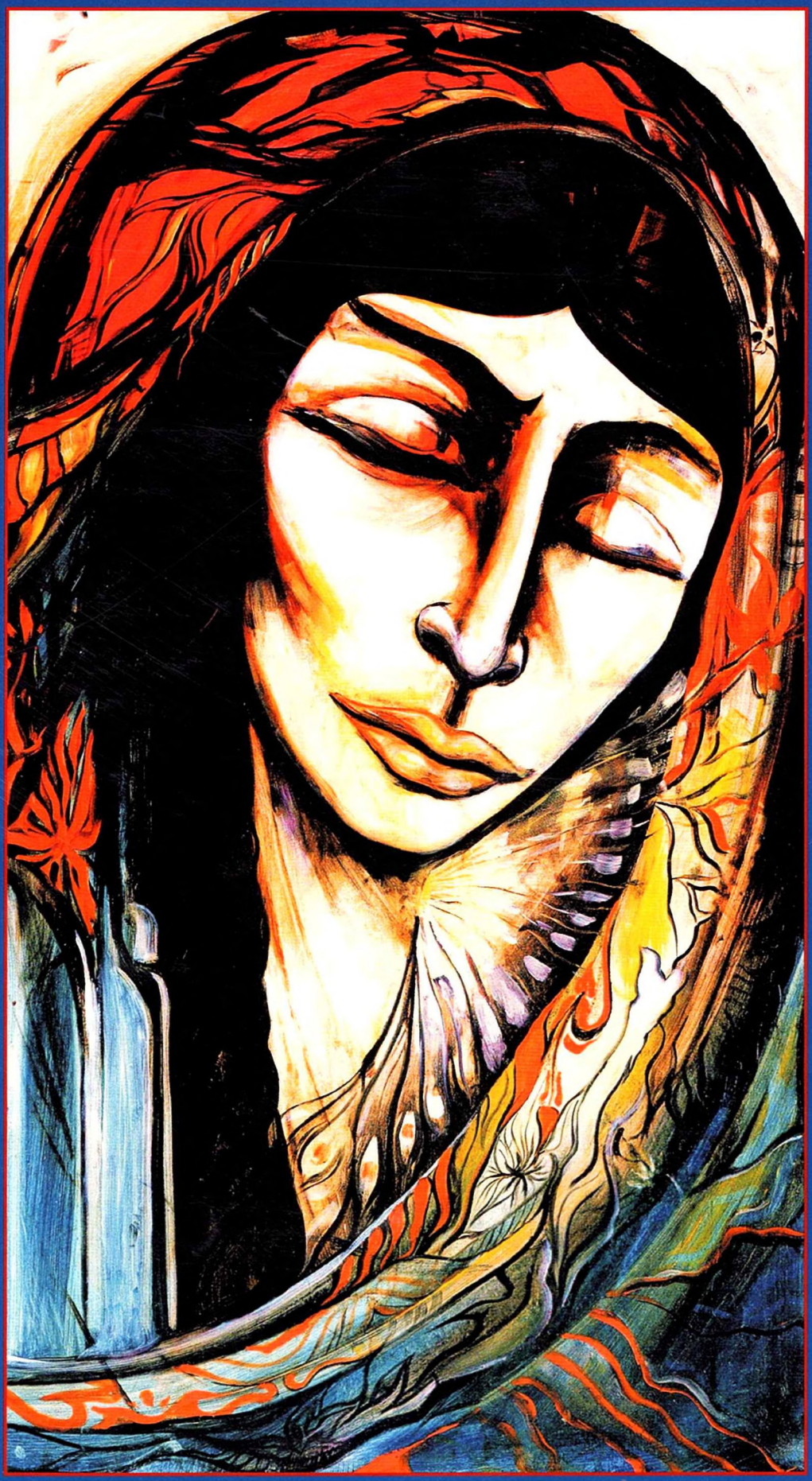

Szentandrássy István: Madonna - Tél (2006)
(L'Harmattan - Kossuth Klub, 2007 Fotó: Szelényi László)